

INFORMATOR

NSPRV-CPJ

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 5 • MART 2011 • BROJ 46(10)

ШТРАЈКУЈЕ ГЛАЂУ ЗБОГ КОЛЕКТИВНОГ УГОВОРА

Професорка новосадске Средње машинске школе Јелена Поповић-Ивановић почела је 16. марта да гладује у знак протеста због лошег положаја у ком се налазе самохрани родитељи, инвалиди, и други који припадају угроженим категоријама а запослени су у просвети. Поповић - Ивановић је за „Радио 021“ рекла да на овај начин шаље апел синдикату због појединих чланова колективног уговора који према њој нису добри. „На пример, особе са инвалидитетом, труднице или самохране мајке се бодују са свима заједно, иако живе од једне плате. Није урачунато то да ли је решено или не стамбено питање, као ни друге околности“, каже Поповић-Ивановић. Она

каже да се при запошљавању уопште не узима у обзир да је неко социјална категорија. „На званичној берзи вишкова не постоји никакав начин бодовања приоритета, него се гледа да се узме вишак који се поклапа у одређеном проценту, а ту је вероватноћа да се нешто поклопи у броју малтене равна нули. По другом критеријуму се гледа ко је најмлађи, како тај неко не би угрожавао раднике школе у коју ће бити примљен. Социјалног фактора, дакле, уопште нема“, истиче Поповић-Ивановић. Она додаје да иако је и сама самохрани родитељ, протестује у име свих угрожених категорија.

(Насћавак на сџр. 3)

НИЈЕ ПИТАЊЕ ДА ЛИ ЋЕ ПЛАТЕ БИТИ МАЊЕ, ВЕЋ КОЛИКО?

Конфузија у редовима „штрајкача“ све је евидентнија, а нарочито након најаве да ће Министарство поступити по Закону и да ће по Закону и обрачунати плате колега које су наставиле да штрајкују након што је потписан Протокол о политици зарада у 2011. години. Ако је до тог дана – петка, 04.02.2011.г. било питање да ли ће бити санкција за штрајкаче и умањења зарада, након понедељка 07.02.2011., односно првог радног дана по ступању на сна-

гу поменутог Протокола, било је јасно да су амнестирани само они запослени у просвети који су од тог дана нормализовали наставу и вратили се својим редовним радним обавезама. Ипак још једном подсећамо да „Запослени који учествују у штрајку остварује основна права из радног односа осим права на зараду“ (Закон о штрајку; „Сл. лист СРЈ“, бр. 29/96 и „Сл. гласник РС“ бр. 101/05).

(Насћавак на сџр. 4)

ВЛАДА СРБИЈЕ СТОЈИ ИЗА ПРОТОКОЛА

Писмо које је премијеру Мирку Цветковићу и министрима просвете Жарку Обрадовићу и финансија Диани Драгутиновић, 23.02.2011. године упутио генерални секретар СрпС-а, проф. Хаџи Здравко М. Ковач, било је на дневном реду Владе Републике Србије дан касније, у четвртак 23.02.2011. год. и, како нас је информисао министар просвете, проф. др Жарко Обрадовић, Влада чврсто стоји иза Протокола који су у њено

име, 04.02.2011.г. потписали министри просвете и финансија. На тај начин су отклониле дилеме и забуна коју је у јавност унела министарка финансија, проф. др Диана Драгутиновић, која је у јавности изнела став кога нема у Протоколу, да ће се предвиђено повећање у буџету искористити, не за увећање зараде у договореном проценту, већ запосленима бити исплаћено као једнократна помоћ.

(Насћавак на сџр. 4 и 5)

У овом броју можете још читати:

НАРОДНИ ПРОСВЕТИТЕЉ НИКОЛА БРАШОВАН.....	стр. 2
ШКОЛОВАЊЕ СРПСКИХ УЧИТЕЉА У XVIII ВЕКУ	стр. 2
ЧЛАНСТВО ТРЕБА ДА РАЗМИСЛИ КО ГА И КУДА ВОДИ	стр. 6
НАЈБОЉИ НАСТАВНИК ОЛГИЦА ЛУКАЧ	стр. 7
СИНДИКАТИ НЕСПРЕМНИ ЗА ФИСКАЛНУ ОДГОВОРНОСТ?	стр. 8
ОБЕЗБЕДИТИ КОНТИНУИТЕТ УЧЕЊА СТРАНИХ ЈЕЗИКА	стр. 8
8.000 НАСТАВНИКА НА БИРОУ ЧЕКА ПОСАО.....	стр. 9
УОБИЧАЈЕН (ЈАНУАРСКИ) ПАД ЗАРАДА.....	стр. 10
ИНФЛАЦИЈА 12,6 ОДСТО.....	стр. 10
МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ КАО ДЕО ПРАВНОГ ПОРЕТКА	стр. 11
ОПРАВДАН РАЗЛОГ ЗА ОТКАЗ	стр. 11
УЧИОНИЦА УТИЧЕ НА МЕНТАЛНО ЗДРАВЉЕ ДЕЦЕ.....	стр. 12
СТУДИРАЊЕ СНИЖАВА КРВНИ ПРИТИСАК.....	стр. 12

НОВО СРОЗАВАЊЕ НАШЕ НАУКЕ!

Научна јавност забринута је због одлуке Владе Србије да Министарство науке припоји Министарству просвете због бојазни да ће тиме бити успорен или чак доведен у питање започети повратак наших научника у земљу, уговорени бројни научни пројекти, куповина опреме неопходне за технолошки развој земље, изградња научноистраживачког центра на Новом Београду, изградња станова за младе научнике... Како би упозорили на могуће лоше последице ове одлуке, на сајту www.ministarstvonaauke.com покренута је акција и петиција „Реци Не“, коју је до сада потписало готово четири хиљаде научника из земље и иностранства. С научном заједницом нико се није консултовао приликом одлуке да се укине Министарство науке тврде запослени у том сектору.

NARODNI PROSVETITELJ NIKOLA BRAŠOVAN

Osnivač i direktor prve Građanske škole

(1850-1932)

Rođen je 1850. u Vršcu u uglednoj zanatlijskoj porodici, koja je dala veliki broj srpskih intelektualaca – pedagoga, sveštenika, pisaca, advokata i inženjera. Brašovan je u radnom gradu završio osnovnu školu i Nižu realnu gimnaziju, a onda otišao u Sombor gde je kao jedan od najboljih učenika svoje generacije 1868. godine završio Učiteljsku školu.

Učiteljski poziv započinje u Zemunu u školi kojom rukovodi poznati istoričar Dimitrije Ruvrarc. Tu se Brašovan našao krugu istaknutih srpskih pedagoga, od kojih prihvata najmodernija pedagoška načela. Zajedno sa Nikolom Neškovićem učestvuje 1872. godine u osnivanju pedagoškog časopisa „Učitelj“, koji se ističe svojim slobodnim socijalističkim i antiklerikalnim idejama. Ovaj časopis svojom koncepcijom izaziva veliki opor kod crkvenih vlasti, koje sasvim drugačije zamišljaju jednu pedagošku publikaciju, te već posle prvog broja zemunske vlasti zabranjuju izdavanje „Učitelja“ i Brašovan se vraća u Vršac u kome nastavlja sa njegovim izdavanjem, sa istim saradnicima. Časopis je zastupao sasvim nova pedagoška gledišta, slobodu misli i prednost naučnog posmatranja sveta učenja i slobodu verovanja. Jedan od glavnih saradnika bio mu je Miša T. Fračko- vić poznati pedagog i pedagoški pisac, učitelj vršačke Narodne škole, ali za časopis i dalje pišu, iako najčešće nepotpisani ili potpisani inicijalima, Mita Nešković, Petar Despotović, Mita Kličin, Dobrosav Ružić i dr. U Vršcu je objavljeno još 17 brojeva, posle čega je usledila zabrana.

U svom rodnom gradu Nikola Brašovan se priključuje grupi svojih vršnjaka koje predvode Laza Nančić i Jaša Tomić, a u kojoj su još i Stevan Tokin, Kosta Lera, Laza Vezenković, Svetozar Brašovan, Kosta Gavrilović, Branko Tokin, Mita T. Fračko- vić i drugi. Posle zadnje i rasturene skupštine „Ujedinjene omladine srpske“ koja je u Vršcu održana 1871. godine, ovi mladi ljudi

će prvenstveno pod uticajem Svetozara Markovića, sa kojim će postati bliski prijatelji, oformiti poznatu grupu koji dobiti naziv „Vršački socijalisti“ i koja će ubrzo preuzeti vodstvo srpske omladine u Austro-Ugarskoj.

Odabравši svoj rodni grad kao mesto u kome će nastaviti svoj pedagoški, politički i kulturni rad, Nikola Brašovan je neumorno radio na reorganizaciji vršačkih srpskih škola u duhu nacionalne prosvete, a bio je i osnivač i direktor prve Građanske škole u Vršcu (1920).

Ne mali doprinos dao je vršačkoj publicistici, saradujući u listovima „Građanin“, „Srpstvo“ i „Rodoljub“, a bio je i jedan od osnivača i stalnih saradnika lista „Budućnost“ koji je osnovao sa svojim prijateljima iz Radikalne stranke. Isto- vremenno saradivao je i u drugim srpskim publikacijama u Novom Sadu i Beogradu.

Njegovi prilozii su bili prvenstveno namenjeni srpskoj pedagoškoj, ali i političkoj javnosti, vodio je i političke polemike, a u mladosti objavio je i desetak prigodnih pesama.

Nije bilo neke kulturne ili društvene akcije u Vršcu u koju se nije uključivao, od gradnje arteskih bunara, prikupljanja pomoći za sirotinju, osnivanja ratarskih i zanatlijskih čitaonica i pevačkih društava, i osnivanja Srpske čitaonice.

Kao značajna politička ličnost kod Srba svoga vremena bio je saradnik Svetozara Markovića i Pere Todorovića, a kao jedan od vođa Radikalne stranke i vrlo bliski prijatelj Nikole Pašića.

Poslednje godine života proveo je kao bibliotekar srpskog odeljenja Gradske biblioteke u Vršcu, gde je radio čitavih deset godina, trudeći se da popuni knjižni fond svim potrebnim srpskim knjigama i časopisima. Otac je Dragiša Brašovana slavnog arhitekta. Umro je u Vršcu decembra 1932. godine.

Dušan Belča

ŠKOLOVANJE SRPSKIH UČITELJA U XVIII I POČETKOM XIX VEKA

Bogoslovije i klirikalne škole

Pošto su prvi srpski učitelji bili sveštenici i monasi, oni su svoje obrazovanje sticali u školama pri pravoslavnim hramovima, u organizaciji Pečke patrijaršije (do 1766. godine) i Karlovačke mitropolije (od 1713. godine). Prva organizovana srpska bogoslovska škola bila je Bogoslovija u manastiru Krka (Dalmacija), osnovana 1615. godine. Kasnije se osnivaju klirikalne škole u Pakracu (1721), Kostajnici (1731), Segedinu (1735), Novom Sadu (1741), Plaškom (1744), Karansebešu (1751) i Metku (Lika, 1753). U vreme mitropolita Pavla Nenadovića (1749-1769), godine 1749. u Karlovcima je osnovana Pokrovo-bogorodična škola (Latinska škola), koja je u svom sastavu imala i druge škole: malu slovensku školu sa dva razreda „bukvarista“ i „časlovista“, slovenopsaltirsku školu, slovenogramatičku školu, grčko-nemačku i klirikalnu školu. Mada je većina tih škola imala teološki karakter, klirikalna škola je bila najbliža budućoj bogosloviji. Nažalost, posle Nenadovićeve smrti rad u toj školi počeo je da jenjava. Ipak, ona je nastavila da priprema sveštenečki i učiteljski kadar, mada su je u tome sputavali karlovački magistrat i katolička biskupija. U drugoj polovini XVIII veka osnovano je još nekoliko srpskih latinskih škola: u Petrovaradinu (1766), Rumi (1770), Temišvaru (pre 1773), Aradu (1775), Novom Sadu i Dalju.

Po odluci Temišvarskog narodno-crkvenog sabora (1790) karlovački mitropolit Stefan Stratimirović je 1/14. februara 1794. godine otvorio Bogosloviju u Sremskim Karlovcima. U početku je školovanje u toj školi trajalo dve godine, sve do školske 1825/26. godine, kada je produženo na tri godine. Pored crkvenih predmeta, učenici su imali pedagogiju i metodiku za učitelje. Često su svršeni bogoslovi pre rukopoloženja u sveštenečki čin postavljeni za seoske učitelje.

Karlovačka bogoslovija, čuvar pravoslavne duhovnosti, u velikoj meri je doprinela podizanju verskog i kulturnog nivoa, kao i očuvanju nacionalnog identiteta Srba u Habzburškoj monarhiji. U njoj su se obrazovali mnogi srpski učitelji iz Austrije, Srbije i Turske.

Mada je o Bogosloviji u Sremskim Karlovcima pisano u to vreme, oskudni su arhivski izvori o njenom radu. Najznačajnija je Glavna upisnica učenika Bogoslovije (1794-1820), u koju je upisan samo jedan klirik – budući učitelj u Srbiji. To je Sava Popović, rođen 1794. godine u Despotu Sent Ivanu, sin ratara, koji je prethodno završio normu (učiteljsku školu), a nastavu bogoslovije pohađao je od 1818. do 1820. godine. Analizom druge arhivske građe i brojne literature sastavili smo spisak njegovih kolega, bogoslova-učitelja.

Mitropolit Stratimirović je osnovao Bogosloviju i klirikalne škole ne samo da bi podigao kulturni nivo svojih sveštenika i monaha nego da bi se suprotstavio pojačanoj germanizaciji koja je putem nemačkih škola i jezika sprovedena među ugarskim Srbima. Širio je kult Rusije i branio pravoslavlje od unijačenja. Sukobio se sa inspektorom srpskih škola Urošem Nestorovićem, koji se zalagao za školu odvojenu od crkve i za savremenu nastavu.

Karlovačka mitropolija je 1822. godine osnovala Srpsko-rumunsko klirikalno

učilište u Vršcu, sa zadatkom da školuje stručni sveštenečki kadar za Banat i Erdelj – srpski i rumunski. I u toj školi učile su se pedagogija i metodika. Ona je proširila obrazovanje uglavnom gimnazijalcima koji su nameravali da se posvete unosnom sveštenečkom pozivu. Ipak, u spiskovima učenika nalazi se i nekoliko učitelja koji su došli u Srbiju (v. tab.).

Pomenutim spiskovima treba dodati još dva učitelja: Živojina Kerečkog (rođen 1811. godine u Vojki – Srem, završio gimnaziju i jednu godinu klirikalne škole u Vršcu, u Srbiji učiteljovao do 1832. godine) i Uroša Lujanovića (rođen 1830. godine u Lugošu – rumunski Banat, završio šest razreda gimnazije i četiri razreda klirikalne škole u Temišvaru, učitelj u Srbiji od decembra 1858. godine).

U Temišvarskoj eparhiji od sredine XIX veka radile su verospovedne škole, koje su bile organizovane pri crkvenim opštinama i podređene mesnim školskim odborima. Početkom XIX veka i u zapadnom delu Balkanskog poluostrva osnivaju se srpske klirikalne škole: u Plaškom (1801-1867), Pakračka pravoslavna bogoslovija (1822), Unijatska bogoslovija u Šibeniku (1821) i Pravoslavna klirikalna škola u Šibeniku (od 1833; škola je 1841. premeštena u Zadar).

Godine 1822. osnivaju se klirikalne škole i u Aradu (srpsko i rumunsko odeljenje) i Temišvaru (samo srpsko odeljenje). Prvu srbijansku bogosloviju osnovao je Dositej Obradović 1810. godine u Beogradu, a njen prvi upravnik bio je Vićentije Rakić. Ona je radila samo tri godine, do propasti ustanka 1813. godine. U vreme beogradskog mitropolita Petra Jovanovića u Kragujevcu je 1836. godine ponovo otvorene bogoslovija.

Prema obimnoj arhivskoj građi, još nekoliko prečansko-srbijanskih učitelja završilo je bogoslovije: šibeničku: Aleksandar Banović (rođen u Dubrovniku, godine 1842. došao u Srbiju), Petar Marinović (rođen 1819. godine u Dubrovniku, do 1842 u Srbiji) i Mihailo Novaković (rođen 1824. godine u Skradinu); temišvarsku: pored ranije pomenutog Uroša Lujanovića, Jovan Janković (rođen 1808. u Futogu, u Srbiji od 1836) i beogradsku: Vasilije Bajić (rođen 1831. godine u Futogu), Isak Georgijević (iz Karlovaca) i Stefan Matić (rođen 1824. godine u Rumi).

Zanimljiva je molba učitelja starije valjevske škole Aleksandra Bana (Banovića), koji 27. marta 1845. godine traži da mu se podari „profesura“ u polugimnaziji. Naveo je da je Srbin iz Dubrovnika, da je završio normalne škole, gimnaziju na srpskom jeziku i bogosloviju u šibeničkoj bogosloviji, kasnije Zadarskom zavedenju, gde je završio filozofske nauke, te da je 1842. godine postavljen za učitelja starije normalne učičke klase.

Srpske bogoslovije i klirikalne škole su, osim u formiranju sveštenečkog kadra, imale velikog značaja u podizanju kulturnog nivoa širih slojeva stanovništva i buđenje nacionalne svesti Srba i Rumuna u Austriji. Klirikalne škole u Aradu i Vršcu imale su i rumunsku odeljenja sve do decembra 1864. godine, kada je carskim dekretom Rumunima dozvoljeno da osnuju samostalnu pravoslavnu mitropoliju, sa sedištem u erdeljskom gradu Sibiu.

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ПКУ

Синдикати и даље свако по своме

(Наставак са стр. 1)

У складу са раније постигнутим договором са министарствима: просвете, финансија и рада и социјалне политике, репрезентативни синдикати у области образовања били су у обавези да до 3. марта Министарству просвете доставе, од стране сва четири синдиката усклађени предлог измена и допуна Посебног колективног уговора за основне и средње школе и домове ученика. Како на првом радном састанку радне групе за припрему предлога ПКУ, одржаном у среду 2. марта, није довршен посао, договорено је да синдикати појединачно до четвртка 3. марта у подне доставе своје предлоге измене ПКУ, те да их радна група утуди у заједнички предлог и потом проследи Министарству. Нажалост, то се није десило, пошто су колеге из Уније и СОС и пре тог рока упутиле предлог из претходног дана, „обогаћен“ са неким својим ставовима и док су чланови комисије из СрпС-а и „Независности“ још радили на усклађивању, радни материјал из претходног дана са својим допунама проследили Министарству као заједнички предлог.

Допринос збрци дало је и министарство просвете које је, док су СрпС и „Независности“ наставили усклађивање предлога измена ПКУ и у понедељак 7. марта, још у петак 4. марта, спорни предлог од четвртка (без примедби СрпС-а и „Независности“) проследило свим члановима Одбора за преговарање. На тај начин су „трчећи пред руду“, колеге из Уније одбациле посао колега из СрпС-а и „Независности“ и делом угрозили заједнички посао.

Ипак се, на преговорима одржаним у среду 9. марта, конкретно разговарало о предлозима свих синдиката пошто је и другој страни било јасно да достављени предлог није заједнички, већ да је првенствено обојен бојама УСПРС, пошто се добар део примедби из преостала три синдиката није ни нашао у предлогу који је кабинет министра просвете дистрибуирао другој страни у преговорима као готов и усклађен предлог свих синдиката. Управо

зато преговарачи из СрпС-а су себи и узели за право да на том састанку изнесу ставове овог Синдиката и наравно, оне који су усклађени са другим синдикатима који су показали вољу и расположење да заједнички окончају овај, за све приоритетан посао. Нарочито у тренутку кад су преговори око плата окончани и када је сво тежиште на проналажењу решења за горуће проблеме попут критеријума за одређивање радника за чијим радом престаје потреба, који су све пре него довршени, као уосталом и питања прекономног, односно прекорвременог рада, који је и даље „камен смутње“, али и питања превоза запослених који је ескалирао, нарочито у унутрашњости и у мањим општинама и градовима и неких других питања које је наметнуо живот у међувремену. Што се тиче СрпС-а, оцена је да је ово изузетно важан посао који не може бити смандрљан „на врат-на нос“, већ мора покрити недостатке због којих је дошло у недоречености важећег ПКУ, али још и више и због чињенице што ускоро престаје важење ОКУ у коме је било неких већих права за запослене у просвети него у ПКУ и који се непосредно примењивао, а веома је извесно да ће та права, уколико се не нађу у ПКУ, за запослене од маја бити неповратно изгубљена.

НА ПОЛА ПУТА

Настављени преговори око измена и допуна ПКУ

Прекономни рад уређен, на реду „технолошки вишкови“

Уторак, 15.03.2011.г., настављени су преговори око измена и допуна Посебног колективног уговора за основне и средње школе и домове ученика („Сл. гласник РС“ број 12/2009). Преговорима су присуствовали представници три министарства: Министарства рада и социјалне политике - Данијела Рајковић и Рајка Вукомановић, Министарства финансија - Славица Манојловић и Оливера Ружић и Министарства просвете - Зоран Костић, Богољуб Лазаревић, Желимир Попов, Зоран Трнинић, сви секторски помоћници министра, као и г-ђа Жељка Кнежевић, секретар Министарства са сарадницима из правних служби ових сектора и представници четири синдиката: СрпС - Хаџи Здравко М. Ковач и Драган Јевтић, СОС - Јован Јерковић и Јово Гаврић, ГСПРС „Независност“ - Ружица Тодић и Срђан Словић и УСПРС - Миодраг Протић (одсутан је био члан Одбора за преговоре Мирко Радета).

Иако је првих 20 чланова ПКУ било предмет усаглашавања и формулисања тих чланова и на састанку одржаном 09.03.о.г., било је потребно да се један део састанка одржаног у уторак посвети додатном појашњењу одређених формулација и чланова ПКУ, пошто су поједини синдикати у међувремену имали и министарству доставили и друга виђења тих чланова, другачијих од оних који су били на столу први пут и који су требали само да прођу техничку редакцију. Након што је већина тих чланова још једном појашњена, посао је настављен на усклађивању следећих 10 чланова ПКУ, у складу са раније усаглашеним заједничким (!) предлогом четири синдиката, ранијим текстом ПКУ и предлозима измена од стране три министарства. На другој рунди преговора нашли су се чланови од 21., па закључно са чланом 30., заједничког предлога који су синдикати Министарству просвете доставили у четвртак, 03.03. ове године.

Елем, након што су допунски прочељшани чланови од 1. до 3. из дела Основних одређби, нешто дужице су се чланови Одбора још једном задржали на члану 5, који је јасније дефинисан, у складу са предлогом синдиката, као и други чланови везани за заснивање радног односа, стручно оспособљавање и усавршавање, радно време, одмор и одсуства, који чине поглавље 2. ПКУ, које уређује област радних односа. Након тога, Одбор за преговоре је наставио рад на поглављу 3. Плате, накнаде плата и остала примања, од кога је остао само неуслађен члан 31., односно члан 32.

Оно што је синдикално најважније, а то је да су се обе стране у преговорима усагласиле око питања прекономног рада и да је Министарство просвете у начелу прихватило, а друга два министарства то сматрају за могуће, да се запосленим убудуће може повећати педагошка норма у одређеном проценту и преко пуног радног времена и то наравно платити, што је у овој школској години био велик „камен смутње“ у односима наставник-директори-школске управе, пошто смо и сами били сведоци да су прекономни часови, у правилу били неплаћени, са изузетком у Школској управи Сомбор, где је захваљујући управо Синдикату настављена пракса да се прекономни рад запосленим и плаћа. Иако су представници Министарства просвете најавили да ће се овај

проблем решити и у Правилнику о норми наставника, васпитача и стручних сарадника, синдикати су остали упорни да овај члан мора бити и део ПКУ и да је то, уз критеријуме за „технолошке вишкове“, једна од најважнијих ствари за синдикате. Свакако да је позитивно и да се коначно донесе Правилник о норми, уосталом као и још 40-ак других општих аката и правилника на које школе и запослени чекају „као озебао сунце“ и које ће сасвим сигурно помоћи да се односи у школама уреде на квалитетнији начин, да се смање тензије између запослених и послодавца и да се предупредне спорови и сукоби око нечега што се лако, кад се то хоће, може уредити на обострано задовољство. На овај начин се покушава поправити штета коју је запосленима са прекономним радом, до кога долази у правилу из педагошких разлога и немогућности цепања часова у одељењу на два наставника, направивши решење колега из УСПРС, који су, из само њима знаних разлога, инсистирајући да запослени може имати само до 100% норме у својој школи, оштетили добар део колега који имају по неки час изнад норме и којима тај посао није плаћан.

Добар део друге рунде преговора утрошен је и на дефинисање начина плаћања заменског рада за наставнике, те је и за тај проблем пронађено адекватно и прихватљиво решење.

Што се тиче иницијативе да се поново у ПКУ нађу коефицијенти за обрачун и исплату зарада по врсти и сложености послова и степену стручне спреме, ова иницијатива није прихваћена тако да синдикатима остаје једино да покушају у преговорима директно са Владом Републике Србије, у чијој је и надлежности доношење и измена ове и оваквих уредби, да дођу до нове Уредбе.

Како синдикати нису прихватили аргументе Министарства просвете везане за питање накнаде плате за време одсуствовања са рада и накнаде запослених за одржавање трудноће, остало је да се о истом изјасни Министарство рада.

Иако је питање накнаде трошка за долазак и одлазак са рада неспорно за обе стране и дефинисано Законом о раду, и даље се ово питање у пракси јавља као спорно, те је стога Синдикат инсистирао да се утврди обавезност установе да ову накнаду и исплати запосленим у висини пуне цене превозне карте у јавном саобраћају и у динамици до 05. у месецу, што се у пракси често појављује као спорно и проблематично.

Како су синдикати инсистирали и на отпремнинама при одласку у пензију у дупло већем износу него што је то било до сада, и за овај члан (26.) остало је да се додатно изјасне министарства финансија и рада, као уосталом и за предлог члана 30., који говори о праву на исплату јубиларне награде, где су синдикати предложили нов модел, попут онога прихваћеног од стране Министарства унутрашњих послова, што представници три министарства нису прихватили, те је остало да и о томе арбитражу Министарство рада и социјалне политике.

Преговори се настављају 24. марта када ће највећи део времена бити посвећен другој изузетно важној теми за све запослене у просвети – питању наставника за чијим радом делимично или у потпуности престаје потреба, односно критеријума и поступака којима се решавају вишкови.

VLADA SRBIJE STOJI IZA PROTOKOLA

(Nastavak sa str. 1)

Pismo koje je premijeru Cvetkoviću i ministrima prosvete i finansija 23. februara uputio generalni sekretar Srps-a, prof. Hadži Zdravko M. Kovač, bilo je na dnevnom redu Vlade Republike Srbije već dan kasnije i kako nas je informisao ministar prosvete, Žarko Obradović, Vlada čvrsto stoji iza Protokola koji su u njeno ime, 04.02. o.g. potpisali ministri prosvete i finansija. Na taj način su otklonjene dileme i zabuna koju je u javnost unela ministarka finansija, prof. dr Diana Dragutinović, koja je u javnosti iznela stav koga nema u Protokolu, da će se predviđeno povećanje u budžetu iskoristiti, ne za uvećanje zarade u dogovorenom procentu, već zaposlenima biti isplaćeno kao jednokratna pomoć.

Da podsetimo: Protokolom je predviđeno da se u okviru 10 milijardi za prosvetu izdvoji 3,63 milijarde, od čega 2 milijarde na uvećanje zarada, a ostatak na isplatu zaostalih jubilarnih nagrada i otpremnina, 2,2 milijarde za materijalni položaj drugih zaposlenih u javnim službama i 5,8 milijardi za popravljivanje materijalnog položaja penzionera. Sem toga, Protokolom je utvrđeno da će se voditi i dodatni razgovori o eventualnom dopunskom poboljšanju materijalnog položaja, stoga i čudi insistiranje sindikata koji nisu potpisnici Protokola koji i dalje istrajavaju u štrajku sa skraćenim časovima, navodno sa ciljem da dodatno poprave rezultat dogovoren 04. februara, iako im je jasno da je to nemoguća misija stići do proklamova-

nih 20% sa onih dogovorenih 13,6%. Napominjemo i ovom prilikom da je Vlada Republike Srbije u budžetu za sve javne poslenike koji se finansiraju iz državne kase planirala 329 milijardi dinara, odnosno 20 milijardi više nego što je to bilo u prethodnoj godini, pa samim time 10 novih milijardi koje mora izdvojiti su svakako rezultat kojim bi u najvećem delu trebali biti zadovoljni i prosvetni radnici, a i drugi korisnici budžeta, tim pre što se zna da je zacrtana politika plata u javnom sektoru i penzija utvrđena po principu spojenih sudova i svaki procenat uvećanja u prosveti ili nekoj drugoj budžetskoj javnoj službi „gura“ trošak u 8 puta većem iznosu. To je dobro poznato i štrajkačima, ali je očigledno njima na umu neki drugi cilj, a ne procenat kojim istupaju u javnosti.

Što se tiče zaposlenih u prosveti i drugim javnim službama, ovaj Protokol i njegova važnost za Vladu Srbije su garancija da će se socijalni dijalog nastaviti, da neće biti sankcija prema onima koji su ispoštovali slovo dogovora, a svi ostali koji nastavljaju sa protestima to čine iz njima znanih razloga i na sopstvenu odgovornost. Stoga i očekujemo da će kolegama umanjene zarade za vreme štrajka refundirani iz (nepostojećih) štrajkačkih fondova umesto što ih ubeđuju da im i za vreme štrajka pripada puna zarada. Na kraju krajeva, preuzimajući rizik odijuma nezadovoljstva manjeg dela prosvetara na sebe, potpisnici su, ipak, učinili veliku uslu-

gu kolegama koji, da nije Protokola, ne bi ostvarili jubilarne nagrade iz 2009. nikada, a one iz 2010. bi pričekali sa neizvesnošću da će i to potraživanje ostvariti, kao uostalom i pitanje otpremnina za kolege koje su radni vek proveli u školama, a sada, kao novopečeni penzioneri, čekaju da im njihova zaslužena otpremnina pristigne na njihov lični račun i to i više od godinu dana. Inače, da podsetimo, jubilaraca iz 2009. i 2010. je čak 15.000, a penzionera bez otpremnine više od 2000.

Jasno je i da su kolege koje su nastavile štrajk u velikom problemu kako da nađu čistan izlaz iz bezizlaza, jer je jasno da traženi procenat ne mogu ostvariti, pošto bi sredstva za to višestruko prevazišla projektovana sredstva za ovu godinu, a naravno i proizvela negativne efekte na naredne godine (zamrzavanje ili čak i smanjenje plata), i čemu se suprotstavljaju i finansijski revizor državnog budžeta – MMF, bez čije pomoći bi teško bilo isfinansirati i postojeći nivo i stručna javnost, a prema čemu ni sindikati nisu bili odrični, pošto su na pregovorima sa MMF-om i sami pristali da se poštuju pravila o fiskalnoj odgovornosti, odnosno da se ne probija zacrtani budžetski deficit od više od 120,5 milijardi dinara, koji je i onako za osiromašene srpske finansije preteško breme. Vreme će, u svakom slučaju pokazati da je i u ovom slučaju istinita ona narodna o vrapcu u ruci i golubu na grani.

NIJE PITANJE DA LI ĆE PLATE BITI MANJE, VEĆ KOLIKO?

(Nastavak sa str. 1)

Konfuzija u redovima „štrajkača“ sve je evidentnija, a naročito nakon poslednjih najava da će Ministarstvo postupiti po Zakonu i da će po Zakonu i obračunati plate kolega koje su nastavile da štrajkuju nakon što je potpisan Protokol o politici zarada u 2011. godini. Ako je do tog dana – petka, 04.02.2011.g. bilo pitanje da li će biti sankcija za štrajkače i umanjena zarada, nakon ponedjeljka 07.02.2011., odnosno prvog radnog dana po stupanju na snagu pomenutog Protokola, bilo je jasno da su amnestirani samo oni zaposleni u prosveti koji su od tog dana normalizovali nastavu i vratili se svojim redovnim radnim obavezama.

„Junački štrajkači“ koji su nastavili štrajk, ne da bi popravili ono što je već dato u Protokolu, već da bi onima koji su normalizovali nastavu preotimali članstvo i/ili obavljali neku sada sve jasniju političku igranku, nastavili su i sa obmanjivanjem kolega i javnosti o nezakonitosti umanjena zarada, pretnjama, krivičnim prijavama direktorima koji poštuju Zakon, pritiscima na kolege koji su radili da se vrate u štrajk... Pritisci su kulminirali pretnjama kolega iz SPRV, odnosno Unije o podnošenju krivične prijave protiv ministra prosvete, što ozbiljne ljude podseća na „plašenje mečke rešetom“, a ne na bilo kakav pravnički opravdan potez, pošto je svima jasno, a i piše u zaglavlju iznad naslova da oni koji štrajkuju mogu konzumirati sva prava, osim prava na zaradu. Pretnje krivičnim prijavama zbog, navodno, nezakonitog postupka direktora i ministra samo govore koliko su kolege koje to čine ozbiljne, a možda i upućuje na to koliko su (ne)stručne, pošto se radi o diplomiranim pravnici. Doduše, i dosadašnji postupci pričama o suđenjima u Briselu, Ženevi i sl. samo govore o bezidejnosti onih koji su kolege povelu u ovu besmislenu avanturu i koji na ovaj način sasvim izvesno ne mogu zaštititi njihova prava, već pokušavaju da dodatno motivišu one kojih je sve manje u štrajku da ostanu u tom besmislenom protestu koji, sasvim izvesno, nikakvu korist nikome više i ne može doneti. Sem možda političku, ali to je onda neka druga priča i tema.

Čak i najuporniji štrajkački više ne pominju krun-

ski zahtev od 20% povećanja plata, pošto im je jasno da od tog posla nema ništa, jer, kako drugačije protumačiti i izjavu predsednika Gradskog odbora SPRV i najbližeg saradnika kolege Protića, g-dina Mirka Radeta na jučerašnjoj konferenciji koji rezignirano reče da „nema naznaka da će bilo koji od predloga sindikata prosvetnih radnika koji se odnosi na poboljšanje materijalnog položaja biti prihvaćen, a prihvatanje bar dela tih predloga okončalo bi štrajk“. Kolega Mirko je očigledno zaboravio da su Protokolom ispunjeni, ako ne svi, ono bar velika većina ranije postavljenih štrajkačkih zahteva u delu koji se odnosi na otpremnine, jubilarne nagrade i dodatne povlašćenje, a da je samo ostala razlika u uvećanju zarada između 13,6%, koliko je dogovoreno, i 20%, koliko traže štrajkači. Ili možda oni ni to ne traže, pošto su raniji zahtevi dopunjeni zahtevima koji se i ne mogu ispuniti, bar ne u kratko vreme i odmah, jer se radi o izmenama i dopunama posebnih kolektivnih ugovora, izmenama i dopunama zakona, donošenju strategije obrazovanja, izradi više podzakonskih akata i normativa, što su sasvim sigurno procesi za koje je potrebno i neko veće vreme, a sasvim sigurno ne mogu biti štrajkački zahtevi.

Elem, pošto nas svakodnevno pozivaju naši članovi, a i neke druge kolege koje su lideri bespredmetnog, bespotrebnog i besmislenog nastavka štrajka od 07.02., „navukli na tanak led“ pitanjima šta će biti sa njihovim platama i koliko će one biti manje, pokušaćemo objasniti naše viđenje tog problema, koje, da napomenemo, ne mora biti i mišljenje Ministarstva prosvete, koje ima nameru da plate umanjim za trećinu.

Stoga napominjemo da bi za nastavnike sa predmetima bez pismenih zadataka, po nama, uz uslov da su samo skratili časove redovne nastave, a sve ostale aktivnosti radili u skladu sa godišnjim planovima rada i Zakonom, ovo umanjeno trebalo da iznosi cca 16,67%, a za nastavnike sa pismenim zadacima, uz opet ponovljeno, da su sve ostale aktivnosti, uključujući i pismene zadatke, obavili u skladu sa zakonskim i podzakonskim normama, to umanjeno bi moglo biti do 15%. O ovom smo naravno upozorili i Ministar-

stvo prosvete. Međutim, i sami smo ostali zatečeni konstatacijom iz Ministarstva da štrajkači, ne samo da su skratili redovnu nastavu i redovne časove, već sasvim izvesno nisu držali dopunsku, dodatnu, pripremnu i drugu nastavu u trajanju od 45 minuta, a neki je nisu uopšte organizovali, pa samim time, Ministarstvo tu vidi razlog da postupi na pomenuti način. U svakom slučaju, direktori su obavezni da Ministarstvu dostave tabele o broju ostvarenih efektivnih časova za sve dane u štrajku ili nezakonitoj obustavi rada, a na osnovu koje će biti izvršena isplata. Kako Trezor neće vršiti isplatu tabela koje nisu iskontrolisane i overene od strane školske uprave, jasno je da su se obmanjivači i zabunjavivači „našli u nebranom grožđu“, jer će nepotpune tabele i neoverene dovesti do toga da i kolegama koje su redovno radile neće biti isplaćena ta plata, bar dok se ne ispravi taj nedostatak.

Kolegama koje su doveli kolege u zabludu, tvrdeći da neće biti umanjena, podsećamo i ovaj put da je uvek u životu nešto prvi put i da će upravo istrajavanjem u besmislenom štrajku dezavuisati i sam smisao štrajka i za ubuduće, a verovatno i dovesti do toga da će zakonodavac u novom i u završnoj fazi Zakonu o štrajku definisati još rigidnija ograničenja ovog prava, pošto se i ovaj štrajk pretvorio u politički manifest sa nesagledivim posledicama za delatnost, školsku godinu i na kraju za one u čije ime se sve ovo i čini - učenike. Lideri će se već snaći. Oni su već na partijskom zadatku. I umesto da i dalje obmanjuju kolege da je Ministarstvo ili direktori postupilo nezakonito, bilo bi bolje da priznaju sav besmisao u koji su povelu kolege i da im gubitak na plati nadoknade iz sindikalnih fondova, što mislimo da neće ni biti problem, pošto se radi, po njihovim rečima, o „najbolje organizovanim sindikatima“ u državi i sa „najvećim brojem članova“, kojima je samo u ovom štrajku po njihovim sopstvenim rečima, broj članova uvećan za 8.000!!! Što se tiče nas koji smo mali, ali reprezentativni, mi ćemo i ubuduće govoriti istinito, jer smatramo da jedino tako dugoročno možemo ostvarivati naše ciljeve i interese, a od šarene laže na kraju i ne ostane ništa sem glavobolje i... ovaj put tanje koverte sa platom.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač

ВЛАДА СРБИЈЕ СТОЈИ ИЗА ПРОТОКОЛА

(Наставак са стр. 1)

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
Број: 601-00-1/2011-01/9
Датум: 23.02.2011. године
Београд
Немањина 22-26

НАЧЕЛНИКУ ШКОЛСКЕ УПРАВЕ
ДИРЕКТОРУ ШКОЛЕ

Поштовани,

Дана 18.02.2011. године завршени су последњи преговори између представника Владе Републике Србије, односно ресорних министара просвете и финансија и представника репрезентативних синдиката који нису прихватили Протокол од 04.02.2011. године. Представници синдиката остали су при својим захтевима за повећањем зарада. Став представника Владе, односно ресорних министара просвете и финансија је да наведеним Протоколом већина, односно четири од пет захтева ових синдиката прихваћено – прихваћено је повећање зарада до нивоа садржаног у Закону о буџету уз повећање изнад тога у складу са остваривањем буџетских прихода, прихваћено је да се заостале отпремнине исплате до краја марта 2011. године, прихваћено је да се заостале исплате јубиларних награда реализују најкасније од 30. септембра 2011. године, а исплате јубиларних награда за 2011. годину до 31. децембра 2011. године и прихваћено је да до 31. марта 2011. године започну преговори о изменама и допуна Закона о основама система образовања и васпитања и Посебног колективног уговора за основне и средње школе и домове ученика (већ раније је утврђено да се 14. марта 2011. године одржи стручна конференција на којој ће се разматрати примена Закона о основама система образовања и васпитања на којој ће учествовати и представници синдиката). Међутим, Влада није могла да прихвати захтев да се повећање зарада запослених у просвети врши изнад нивоа и мимо начина утврђеног Протоколом, односно независно од остварених буџетских прихода, јер би, у том случају, дошло до угрожавања економске стабилности земље. Потписивањем Протокола Влада је прихватила повећање зарада у просвети изнад пораста предвиђеног буџетом а у складу са остваривањем раста буџетских прихода, али није могла да прихвати да се зараде повећају до нивоа и на начин који би, уз „домино ефекат“ повећања плата у другим деловима јавног сектора, довео до финансијског колапса државе. Представници Владе Републике Србије позвали су синдикалне руководиоце да се штрајк обустави како би се већ на основу остварења буџетских прихода у првом кварталу сагледале могућности за, сагласно Протоколу, повећање зарада изнад нивоа предвиђених буџетом за ову годину.

Полазећи од своје законске обавезе да у обезбеђивању услова за ос-

тварање Уставом загарантованог права на образовање предузима све неопходне мере којима се у потпуности обезбеђује остваривање тог права, Министарство просвете упутило је начелницима школских управа захтев да директори школа у којима је спровођена незаконита одлука о прекиду наставе, доставе предлоге надокнаде пропуштених наставних дана, односно наставних садржаја. Захтев се искључиво односи на школе у којима је спровођена незаконита одлука о прекиду наставе, односно потпуна обустава рада. Предлози за надокнаду пропуштених наставних дана благовремено су од стране директора достављени школским управама, односно Министарству. Стручни тим у Министарству просвете размотриће достављене предлоге и исте предложити министру на усвајање или ће од школа тражити корекцију предлога како би се на најбољи начин надокнадило пропуштено. У вези са наведеним, директори појединих школа обавестили су Министарство просвете да су примили дописе од стране појединих синдиката у којима се, уз претње кривичним пријавама, тражи да директори не достављају планове о надокнади. За овакав допис Уније синдиката просветних радника Србије председник овог синдиката мр Леонардо Ердељи јавно је саопштио да је његов потпис фалсификован. Истовремено, директори школа добили су од појединих синдиката непотписана „упутства за даље спровођење штрајка у школама“ која су супротна законским одредбама којима се регулише поступање и рад у току штрајка. Поводом ових појава неопходно је да директори школа стриктно спроводе одobreне планове надокнаде и образовно-васпитни рад, а Министарство просвете ће од надлежних органа затражити заштиту и спровођење законитости.

Уставом Републике Србије право на штрајк прописано је као једно од основних људских права и слобода. Право на штрајк може бити ограничено само законом, сходно природи или врсти делатности. Сагласно одредбама чл. 9 и 10. Закона о штрајку, запослени у области образовања, уколико остварују право на штрајк, дужни су да обезбеде минимум процеса рада. Чланом 14. став 2. Закона о штрајку, којим је прописано да запослени који учествује у штрајку остварује основна права из радног односа, осим право на зараду. Самим тим, зараде ће бити обрачунате на основу остварених ефективних часова рада.

Са садржајем овог дописа неопходно је да директори школа упознају све запослене.

НИЈЕ ПИТАЊЕ ДА ЛИ ЋЕ ПЛАТЕ БИТИ МАЊЕ, ВЕЋ КОЛИКО?

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
Број: 601-00-1/2011-01/10
Датум: 08.03.2011.
Београд
Немањина 22-26

НАЧЕЛНИКУ ШКОЛСКЕ УПРАВЕ
ДИРЕКТОРУ ШКОЛЕ

Поштовани,

Везано за допис број 601-00-1/2011-01/9 од 23.02.2011. године, у обавези сте да код достављања података за коначни обрачун почев од фебруарске плате, вршите евидентирање ефективних часова рада за сваког запосленог, почев од 07.02.2011. године и поступите у складу са следећом процедуром:

1. Школске управе су у обавези да одмах Управи за трезор доставе списак школа које нису биле у штрајку или потпуној обустави рада, почев од 07.02.2011. године;
2. Школе достављају збирну рекапитулацију за исплату плате за фебруар месец, са подацима о броју остварених ефективних часова рада, у складу са појединачним табелама које су школе достављале надлежној школској управи за сваки дан штрајка или незакониту обуставу рада;

3. Школе достављају попуњене табеле RLI/1 и RLI/2 надлежној школској управи како би се извршила контрола и савређење података о броју остварених ефективних часова рада;
4. Школска управа исконтролисана и савређене табеле RLI/1 и RLI/2, оверена и враћа школи, која их доставља Управи за трезор;
5. Управа за трезор неће учитавати табеле које нису исконтролисана и немају оверу надлежне школске управе;
6. Рок за контролу од стране школске управе почиње одмах, а достава наведених табела Управи за трезор је најкасније до 16. марта 2011. године.
7. Правилником о начину обраде зарада, накнада и других примања запослених у основним и средњим школама директор је одговоран за тачност и законитост података у наведеним обрасцима.

Потребно је да се држите наведеног упутства како би се несметано извршила контрола, провера и учитавање плате за фебруар месец.

ČLANSTVO I TREBA DA RAZMISLI KO GA VODI, ALI I KUDA GA VODI

Svaka konferencija za štampu SPRV-a regije Zrenjanin (Unija sindikata prosvetnih radnika Srbije) u poslednje vreme se završava pozivom zaposlenima u prosveti da dobro razmisle ko ih vodi i predstavlja. U potpunosti se slažemo sa ovim pozivima, jer razumemo gnev članova SPRV prema rukovodstvu SPRV i naravno USPRS, pošto je upravo rukovodstvo USPRS prethodne dve godine „krojilo“ sudbinu prosvete i „sašilo“ katastrofalan Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i još gori Poseban kolektivni ugovor za osnovne i srednje škole i domove učenika. Što se tiče politike zarada u prethodne dve godine, dok je ovaj, po njima najveći, sindikat vodio glavnu reč za pregovaračkim stolom, plate u prosveti su bile nominalno „zamrznute“, a realno manje za petinu, a istu sudbinu su doživele i jubilarne nagrade, koje su odmrznute tek zalaganjem našeg Sindikata i koje će zaposleni sa kašnjenjem od dve godine dobiti u ovoj godini, zahvaljujući Protokolu koji su prihvatila dva sindikata. Podsećamo i na sudbinu isplata otpremnina za kolege koje su otišle u penziju i koje i nakon 15 i više meseci nisu dobile ovu prinadležnost, a koje će je dobiti, opet zahvaljujući Protokolu koji je Vlada zaključila sa socijalno odgovornim sindikatima, a ne sa onima koji i nisu želeli postići sporazum i dogovor.

Elem, sve one koji tvrde da bi ove prinadležnosti dobili i bez Protokola, podsećamo da je i u 2011. godini Zakonom o budžetu onemogućena isplata jubilarnih nagrada za 2009. i 2010. godinu, a one će, zahvaljujući Protokolu, ipak biti isplaćene u toku ove godine zajedno sa jubilarnim nagradama za tekuću godinu. Podsećamo i da je povećanje osnovice za obračun plata istim Zakonom bilo limitirano na 6-7 %, a zahvaljujući Protokolu iznosiće najmanje 13,6%, a verovatno i nešto više, kao i na to da su isplate zaostalih otpremnina već krenule.

Podsećamo da su NSPRV i SRPS sudom ostvarili pravo na zagarantovanu zaradu za oko 16.000 zaposlenih u prosveti na najjednostavnijim poslovima, pošto su ih naše kolege iz USPRS svojom „sindikalnom borbom“ dovele u tu neprimerenu situaciju, kao uostalom i veliki broj naših kolega koji rade preko norme, a da im se to ne plaća. Kao posledica amandmana USPRS, koji je postao Zakon, ne samo da je ukinuto plaćanje prekonornog rada, već je u školskoj 2010/2011. godini primljeno preko 2.000 novih izvršioaca na deo norme što ugrožava postojeća radna mesta i, naravno, nepotrebno opterećuje budžet u kome ne ostaje sredstava za one koji stvarno rade.

Konačno, datum početka štrajka za 28.01.2011. je diktirala USPRS, a ostali sindikati su je sledili, kako ne bi narušili privid o jedinstvenom nastupu, iako je svima bilo jasno da je pravo vreme za štrajk bilo vreme pre usvajanja Zakona o budžetu, što je NSPRV, odnosno SRPS, u više navrata isticao. Od početka štrajka, predstavnici NSPRV-a i SRPS-a su ukazivali na činjenicu da je mnogo lakše uvesti članstvo u štrajk nego ga iz njega časno izvesti. Zato i nije nikome davalo lažnu nadu kako će se sve probleme rešiti

za sedam dana potpune obustave, tim pre što su i informacije „sa terena“ upućene centralnom Štrajkačkom odboru ukazivale da zbog velikog pritiska na zaposlene i nije bilo realno očekivati da neki veći broj škola ostane duže u potpunoj obustavi. Na sastanku centralnog Štrajkačkog odbora, održanog 03.02.2011. je stoga i razmatrana strategija izlaska iz štrajka, a predstavnici NSPRV-a su se zalagali da prelazak sa potpune obustave na časove od tri-deset minuta treba da prati radikalni potez rukovodstva i centralnog Štrajkačkog odbora, koji je trebao rasteretiti članstvo, pri čemu je rukovodstvo trebalo preuzeti na sebe odgovornost, ući u Vladu i tamo otpočeti štrajk gladu, dok bi aktivisti, istovremeno, na terenu organizovali proteste i centralni protest u Beogradu, kao podršku rukovodstvu. Nažalost, ovaj predlog od drugih sindikata tada nije ozbiljno shvaćen, a neki, poput predsednika USPRS, sutradan, ključnog dana, nisu ni došli na zajednički Štrajkački odbor, pa čak ni na kasnije održane završne pregovore, očigledno ne želeći da na sebe preuzmu bilo kakvu odgovornost i da stvore prostor da kasnije za bilo kakav dogovor i sporazum odgovornost prebace na druge.

Licemerno je da istu ovu ideju, koju smo mi zastupali na tadašnjem Štrajkačkom odboru, mesec dana kasnije plasiraju kao svoju, ali u mnogo lošijim okolnostima za sindikalnu akciju i sa zahtevom da se štrajkačima ne umanjuje zarade, a ne da se popravi materijalni položaj.

Naravno, zaposleni ne treba da snose posledice nesposobnosti vlasti da na pravi način reši problem, kao i zbog postupaka neodgovornih sindikalnih lidera, kojima je očigledno važnije (pre)otimanje članstva od poboljšanja materijalnog položaja i stanja u prosveti i avantura koje guraju sve zaposlene u neizvesnost.

Stoga razumemo nezadovoljstvo zaposlenih u prosveti i ono je i za nas apsolutno opravdano, ali ukazujemo da se problemi u prosveti ne mogu rešiti preko noći, pošto se radi o procesima za koje treba vreme, a naravno i dobra volja, koja izgleda nedostaje, i to na obe strane. Upravo zato opet kandidujemo zalaganje za donošenje Zakona o platama u javnim službama, koje vidimo kao jedino pravo i dugoročno rešenje za materijalni položaj zaposlenih u javnim službama, jer bi kroz platne grupe i platne razrede svakom državnim delatniku i činovniku bila određena ista plata za istu složenost posla, a ne da, kao što je sada, za isti posao javni poslenici u različitim delatnostima imaju razlike u plati i do 50%. Stoga će NSPRV i Srps svoje sindikalne aktivnosti u narednom periodu pokrenuti uz posao na izmenama i dopunama PKU i izmenama i dopunama „Krovnog“ zakona na donošenje Zakona o platama u javnim službama, a kolege iz drugih sindikata podsećamo da ne treba da se boje da onda neće imati šta da rade, čak šta više, pravog sindikalnog posla biće na pretek!

Ranko Hrnjaz, predsednik IO NSPRV

DAVLJENICIMA PONUĐENA SLAMKA

U četvrtak, 17.03.2011. su nastavljeni, po sindikatima, ranije prekinuti, pregovori oko materijalnog položaja i nekih drugih zahteva sindikata u štrajku, koji traže kumulativno povećanje zarada od 20% u ovoj godini. Što se tiče Ministarstva, ovo su potpuno drugi razgovori, jer je po njima priča o povišicama, bar zasad, definitivno okončana, a na drugom koloseku teku pregovori oko izmena i dopuna PKU.

Štrajkači su, u cilju spasavanja obraza, dopunili štrajkačke zahteve zahtevima za izmenama i dopunama PKU, koji više i nisu zahtev, pošto su pregovori već dobrano poodmakli, zahtevima oko izmene školske legislativne koja je takođe pred finalizacijom, pošto je Vlada namerena da do kraja nastavne godine donese čak 42 podzakonska akta, a do kraja školske godine još tri školska zakona, zahtevima za donošenje strategije obrazovanja, koja je proces i ne može se doneti „preko noći“, kao i zahtevima za usklađivanjem zarada sa potrošačkim cenama (čitaj: inflacijom), što je već ugrađeno u Zakon o budžetu, te isplata zaostalih otpremnina koje su već krenule i isplata jubilarnih nagrada za 2009. i 2010. god., što je takođe Vlada preuzela na sebe da učini, pošto je i ovo sastavni deo Protokola zaključenog 04.02. sa sindikatima i koji je za Vladu Republike Srbije nesporno važeći dokument.

Iako smo dobili poziv za ove pregovore, procenili smo da bi bilo bespredmetno u njima učestvovati, pošto su zahtev za pregovorima oko povišica podneli sindikati u štrajku, a naš sindikat je od 07.02. normalizovao nastavu i prihvatio Protokol i garancije za povišice i druge zahteve koji su navedeni u ovom dokumentu. Takođe, svojim prisustvom nismo želeli na bilo koji način da umanjimo ionako minimalne izgleda da štrajkački zahtevi budu pomereni sa 13,6% povećanja za bilo koji procenat naviše, prema ciljanim 20%. Da i štrajkački ne veruju preterano u mogućnost bilo kakvog napretka vidi se i iz toga što i najglasniji među njima, predsednik Unije - Leonardo Erdelji nije prisustvovao tim pregovorima, već je poslao svoje zamene.

Prisutni su bili i predstavnici iz Sindikata obrazovanja Beograda, kao dela Srps-a koji je još u nekom štrajku i predstavnici Sindikata „Nezavisnost“. Svi oni razočarani su, iako ništa nisu ni očekivali, rezultatima tih pregovora, u kojima im je ponuđeno da i oni prihvate Protokol, da nadoknade sve propuštene časove i da će im po tako nadoknađenim i realizovanim časovima novac koji je Vlada umanjila za isplate biti vraćen.

Jasno je da oni koji su tražili povećanje za 1/5 veće sada ne mogu da prihvate, i da ljudima objasne, da će im umesto toga plate biti manje, pa čak i da moraju sve, do u delove, da nadoknade. Stoga oni i traže alibi da na nekakvom zajedničkom sastanku svih glavnih odbora procene da li je to dovoljno da izadu iz štrajka koji se sam po sebi definitivno urušava i ide ka neslavnom kraju, čime se i potvrđuje stara istina da je mnogo lakše u štrajk ući nego iz njega znati izaći, kao i da nerealne ambicije češće vode u poraz, nego u bilo kakav boljitak.

Što se tiče našeg sindikata, mi smo naša obećanja i ovaj put, uostalom kao i dosad, održali i svi oni koji su ispoštovali ranije postignute dogovore neće snositi nikakve konsekvence, ni umanjenja zarada za koja, ipak, na kraju moramo priznati da su učinjena poprilično proizvoljno i da je Ministarstvo imalo princip – app (ako prođe-prođe), umesto da je, što nije problem, utvrdilo koliki deo posla nije izvršen i po tome i postupilo. Ponudom da će možda u određenom slučaju umanjeno i vratiti, pružilo je podršku argumentima da se nije ozbiljno i odgovorno postupilo i u ovom poslu, i da će on i dalje biti „kamen smutnje“ u odnosima sindikata i Ministarstva kao poslodavca. Stoga upućujemo na naše prethodno saopštenje u kojem smo elaborirali naše viđenje problema zarade za vreme štrajka u zakonskim okvirima, a bilo koji štrajka sa minimumom procesa rada.

*Hadži Zdravko M. Kovač,
generalni sekretar NSPRV*

ОЛГИЦА ЛУКАЧ

Добитница награде за најбољег просветног радника општине Вршац
(Наставак са стр. 1)

Повељу „Никола Брашован“, у знак сећања на вршачког учитеља друге половине XIX века, првог уредника листа „Учитель“ и оснивача обданишта у Вршцу, додељује Скупштина општине Вршац сваке године на дан Светог Саве. Повеља се после свечане академије додељује једном просветном раднику из основних школа и једном просветном раднику из средњих школа за изванредан допринос у васпитању и образовању младих.

За календарску 2010. годину Повеља је додељена, само једном наставнику, и то из средњих школа, Олгици Лукач. Разлози да се Олгици Лукач додели ова Повеља су бројни и немогуће их је побројати у једној реченици. Зато издвајамо само нека, од њених бројних, признања. Дала је велики допринос на пољу афирмације младих тако што им је била или ментор или их је ангажовала за реализацију различитих пројеката:

1. Плакете за 2005. и 2006. годину од стране ЗУОВ за радове урађене за Креативну школу ЗУОВ (радови уврштени у базу знања ЗУОВ: Све има свој почетак, Темелји европске цивилизације и Свет између два светска рата)
2. Захвалницу ЦНТИ-а и Microsoft-а за учешће на конкурс у ИКТ у настави 2006. године – 16.3.2006.
3. Дипломе од стране UDI-EUROCLIO, Младих истраживача Србије, EUSTORY – History Network for Young Europeans и Körber Stiftung-а из Хамбурга као ментору за школску 2006/2007 и 2007/2008 годину
4. Диплома од стране ЦНТИ-а и Microsoft Partners in Learning за освојено треће место за ФИЛМић „Нушић за сва времена“ - 3.11.2009. (објављен је на YouTube на профилу професорке Олгике Лукач)
5. Дипломе од стране ИС „Петница“, Агенције за енергетску ефикасност Републике Србије и Организације за европску безбедност као ментору за радова Енергија и одговорно понашање и Рачунари и утрошак енергије - 8.децембар 2009. (конкурс Енергија за будућност 2009.)
6. Диплому од стране Peace and Cooperation School Award 2009. (“Peace and The United Nations“) за успешно урађене радове на тему Живети заједно и у миру - 4th February 2010.
7. Диплому и Сертификат од стране гимназије Василе Голдши из Арада за учешће на међународном конкурс „Пошаљи Европи твоју поруку“ - 9. маја Дан ЕУ
8. Захвалнице за истрајан и надахнут рад и допринос васпитно-образовној делатности

од стране Хемијско-медицинске школе - 20.11.2009. и 12.11.2010. год.

9. Сертификат од стране ENOteachers (Environment Online) из Финске на основу којег је именована за волонтера-координатора за Србију (ENO Serbia Coordinator 2010. – 2012.) за период 2010. – 2012. године

О њеном несебичном агажовању на припремању ученика за различита такмичења показују постигнути резултати и на квизовима као што су:

1. Квиз „Колико се познајемо“ – треће место у конкуренцији 96 војвођанских школа школске 2007/ 2008. године и учешће у четвртфиналу квиза школске 2008/2009 и 2009/2010 године.
2. Квиз „Здраво Европо“ школске 2009/2010 – 14. место на Иницијалном тестирању у конкуренцији 150 школа, стицање права да се трочлана екипа ученика такмичи у конкуренцији 32 школе, пласман у полуфинале такмичења и заузимање осмог места међу осам најбољих школа у Србији.

Својом свестраношћу допринела је афирмацији и популаризацији наставног процеса, порасту угледа Хемијско-медицинске школе и социјализацији и едукацији ученика на много ширем плану. Њене заслуге су везане за реализацију пројеката Примарна селекција чврстог отпада (током 2008, 2009 и 2010 године), Зелена Агенда (током 2009. године - координатор групе за културне вредности), као и Еколошког кампа (11.- 12. јун 2010.) који је био посвећен заштити животне средине.

„ПРЕУЗМИ БРИГУ О СВОЈОЈ ПЛАНЕТИ“ (TAKE CARE OF YOUR PLANET)

Дана 01.03.2011. године је Хемијско-медицинској школи достављено Саопштење амбасадe Републике Србије у Мадриду о томе да су од стране шпанске организације „Мир и сарадња“ (Peace and Cooperation) са седиштем у Мадриду додељене награде Хемијско-медицинској школи и ученици III₁ Катарини Матеаш на конкурс „Преузми бригу о својој планети“ (Take Care of your Planet).

Хемијско-медицинској школи је додељена диплома у категорији клубова пријатеља планете (клуб носи назив Our Land – South Banat – Наша земља – Јужни Банат), а ученица III₁ Катарини Матеаш је, у категорији плаката-постера, освојила прво место и новчану награду од 300 евра.

Ментор клуба Our Land – South Banat – Наша земља – Јужни Банат и свих акција које је реализовао овај клуб, као и награђене ученице Катарине Матеаш је професорка историје Олгица Лукач.

Пошто на свечаној додели награда 23.02.2011. године у Дубау нису били присутни ни представници награђених ни представници Републике Србије, представник амбасадe Републике Србије у Мадриду обавестио је школу да ће горе наведене награде бити достављене школи и награђеној ученици Катарини Матеаш путем поште.

На сајту шпанске организације Peace and Cooperation (Paz y Cooperacion, Madrid, Spain) су објављени резултати конкурса кампање за 2010.

годину под називом Take care of your Planet. Наша школа је у кампањи за 2010. годину учествовала са радовима у категорији плаката-постера са 6 радова и у категорији Club (Клуб пријатеља Планете) формиравши виртуелну организацију Our Land – South Banat за чије је потребе урађен лого, компонована химна са текстом преведеним на енглески језик и вокалним извођењем на енглески језик. У категорији плаката-постера учесници конкурса били су:

1. Катарина Матеаш, III₁ (прва награда),
2. Софија Мирковић и Ливија Балножан, III₂,
3. Андријана Бека, III₂,
4. Јована Недимовић, ученица ОШ „Олга Петров Радишић“ као пријатељ Клуба Our Land – South Banat (3 рада).

У категорији клубова пријатеља планете у виртуелном клубу Our Land – South Banat посебно су били активни:

1. текстописци химне - Ири-на Шошдеан IV₄, Душанка Којић IV₄, проф. Олгица Лукач и проф. Снежана Чејић,
2. композитор химне - Михаел Зрнић, IV₄,
3. извођач химне - Соња Милић, III₂,

4. преводиоци текста химне - проф. Невенка Богић Павлов и проф. Милена Томић,
5. идејни творци логоса клуба - Катарина Матеаш, III₁ и проф. Олгица Лукач,
6. организатори обележавања Дана планете Земље проф. Олгица Лукач, проф. Снежана Чејић,
7. организатори обележавања Дана заштите животне и Еколошког кампа посвећеног заштити животне средине: проф. Снежана Чејић, проф. Олгица Лукач, Скупштина општине Вршац,
8. сарадници на реализацији обележавања Дана планете Земље и Дана заштите животне средине и Међународног Еколошког кампа:

- професори Маја Митровић, Оливера Михајловски, Барбара Тот, Дарко Доневски, Бојан Радека, Душан Костић, Лија Стефан
- ученици-носиоци активности Клуба Our Land – South Banat из одељења IV₄ (сви ученици из одељења), ученици-учесници и креатори модне ревије из одељења IV₂ (сви ученици из одељења), ученици-учесници извођачи еко-песме Околина Драгана Влајов и Владан Божић из одељења III₁ и Марко Мирковић из СТПШ „Никола Тесла“
- пријатељ Клуба „Our Land – South Banat“: креативни сликар и фотограф госпођа Меланија Катона
- деца-пријатељи Клуба Our Land – South Banat Сара Угљешић, Ксенија Костић, Ирена Костић, Божидар Стојковић, Милана Стојковић, Дарија Стојковић, Јована Недимовић, Ангела Добрачинац.

DA LI SU SINDIKATI SPREMNI DA POŠTUJU ZAKON O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI?

Borka Višnjić*

To je ključno pitanje koje su predstavnici misije MMF-a postavili predstavnicima sindikata iz javnog sektora i njihovih centrala. Pored Saveza samostalnih sindikata, tu su bili predstavnici Asocijacije slobodnih sindikata, Konfederacije slobodnih sindikata, ali i onih koji su u štrajku ili ga najavljuju (sindikati pravosuđa, poreske uprave, sindikati u prosveti – i oni koji su završili štrajk i oni koji ga nastavljaju). Jedino iz Nezavisnosti ovaj put nije bilo predstavnika.

Ovo je izgleda redovni oblik razmene mišljenja nego što je to sa Vladom – koja je izostankom bilo kakvog dijaloga i dovela do opšteg nezadovoljstva i realnih, ali bogami i nereálnih očekivanja za povećanje plata. MMF-u se izgleda više veruje nego Vladi, jer i Vlada mora da poštuje njihove preporuke, ako želi da zadrži bilo kakav rejting.

Ono što je predočio Albert Jeger nije ponuda sindikatima za pregovore, kako su neki neuko protumačili (jer je to ipak, posao vlade i njenih pregovarača), već činjenice naše realnosti u kojoj živimo i koje nas suočavaju sa nekoliko mogućih scenarija povodom zabrinutosti zbog zahteva za povećanjem plata. MMF te zahteve vidi kao glavni rizik za fiskalnu stabilnost i njihovo ispunjenje smatra gotovo nemogućim!

To da smo pre krize trošili više nego što smo imali, da smo sve pare od privatizacije spiskali na potrošnju i da bismo i bez svetske krize morali nekako rešiti taj jaz između prihoda i potrošnje, znaju i vrapci na krovu, a i da takvo ponašanje ne može dugo da traje. I tome nije uzrok bila ekonomska kriza, već naše rasipništvo bez pokrića. Takođe se zna da su i rešenja nakon priznavanja da je kriza i kod nas stigla, bila iznuđena i sa ograničenim rokom trajanja.

Taj ogromni jaz između troškova i prihoda može da se razreši tako da se troškovi prebace u prihod, da se smanji potrošnja ili da se povećá prihod. S obzirom na male mogućnosti realne ekonomije da se očekuje veći rast, jedino je realno smanjenje javne potrošnje. Jedina svetla

tačka u mogućnostima povećanja prihoda je veća naplata poreza, što je još uvek nedovoljno iskorišćen izvor. A to zavisi od bolje i efikasnije organizacije poreske službe.

MMF ima razumevanja za našu Vladu, kojoj vrlo malo ostaje za investicije, jer oko 70% budžeta ide na plate i penzije. Naravno da smo svesni i koliko je Vlada uzela kredita za pokrivanje budžetskog deficita (koji iznosi 45% od GDP), a kredit je naravno sa kamatom i vraćaće ga veseli potomci. Povećanje plata od 5%, odnosno 10% dovodi do rizika po stabilnost, izjavio je Albert Jeger. (Toliko o zahtevima dva i po sindikata koji su izjavili da ne odustaju od svojih dva puta po 5%). Alternativa je uzeti još kredita za plate, ali sada sa još većom kamatom. Očekivati više para iz privatnog sektora je nereálno, imajući u vidu da je preko 400000 poslova izgubljeno, a to je na kraju manje poreza. Jedino rešenje je samoodrživa ekonomija i održiva rešenja. Iskustvo MMF iz drugih zemalja sa sličnim problemima govori u prilog takvim – bolnim, ali održivim rešenjima.

Zanimljiva je priča sindikalnih predstavnika – od uvredenosti (s pravom) što je Vlada nešto svojevremeno obećala, pa odustala, a ni sa kim o tome nije razgovarala, pa sada ima štrajkove, do nezadovoljstva zakonom o penzijama, do toga da ne funkcioniše socijalno – ekonomski savet, do vajkanja nad „tehničkom vladom“, sivom ekonomijom, itd. Posebno su bila zanimljiva izlaganja predstavnika sindikata prosvete u štrajku: malo izdvajanje za obrazovanje, povećanje broja zaposlenih, nepouzdan podaci, nedostatak reformi, racionalizacije itd. Ali, potpuno je nečuveno i do sada nezabeleženo da se sindikati protive interesima zaposlenih u obrazovanju: već dogovorenim isplatama jubilarnih nagrada (zašto bi to preuzelo Ministarstvo prosvete, kada je to obaveza lokalnih samouprava), zašto imamo besplatne udžbenike (kada bi ta milijarda mogla u plate?), zašto imamo previše škola i nastavnika i preglomazan obrazovni sistem itd.

Čak je i predstavnik MMF Bogdan Lisovolik izjavio da ovako radikalne stavove do sada nije

čuo od sindikata – jer su radikalniji i od predloga Svetske banke, koja se inače bavi pitanjima efikasnosti našeg obrazovanja i kreditira reforme, pa je predložio autorima predloga da ih upute Svetskoj banci. Od priče o nedostatku investicija u realni sektor i lošoj ekonomskoj situaciji došlo se do stava da siromaštvo treba ravnomerno rasporediti, a MMF pita sindikate da li su spremni da podrže, ako bude novih raspoloživih sredstava da se ulože u ranjive grupe: gladne i siromašne, nezaposlene, penzionere...

Jedno od rešenja koje su prisutni videli kao izlaz iz situacije sa platama u javnom sektoru je da se reši zakonom o platama u javnom sektoru, pa bi onda i u ovoj oblasti bilo više reda. Svi zahtevi za povećanjima plata su opravdani, samo je pitanje da li za njih ima para. A da su potrebne ozbiljne reforme javnog sektora, to je svima jasno, jer bez reformi situacija će biti samo gora. A sada nema prostora za povećanja plata u javnom sektoru.

Predstavnici MMF su javnosti saopštili moguća tri scenarija povećanja plata: Ako se nastavi rast bruto društvenog proizvoda dinamikom od 5%, godišnji budžet bi bio veći za 10 milijardi, od kojih bi za prosvetu bilo 2 milijarde, za sve ostale zaposlene koji se finansiraju iz budžeta 2,2 milijarde, a za penzionere 5,8 milijardi. U slučaju da rast prihoda bude do 1%, prosvetari bi mogli da dobiju dodatnu milijardu. A ima bogme i scenario u kojem sve ostaje po starom, ali su zarade zagarantovane.

Prvi scenario je upravo ono što je Sindikat obrazovanja Srbije potpisao sa ministrima finansija i obrazovanja i on obezbeđuje povećanje plata u obrazovanju za 13,6% na godišnjem nivou. Naravno, uz jubilarne nagrade i otpremnine. A Protokol je potpisan 4. februara, pre smena i ostavki i značio je stabilnost u nestabilnoj situaciji. Ali nekome to očigledno nije bilo u interesu. Ona dva i po sindikata kojima potpisani Protokol nije bio dovoljan, neće dobiti ništa više. Ali u čije ime se odriču jubilarnih nagrada, još nije poznato.

*autorka je stručni saradnik SOS

OBEZBEDITI KONTINUITET UČENJA STRANIH JEZIKA

mr Gordana Ljubičić*

Neposredni povod za ovo pismo je odluka Ministarstva prosvete da se reforma gimnazija odlaže do daljeg, a najmanje do sledeće školske godine. Ova vest me je navela da se osvrnem na status stranih jezika (budući da sam i sama profesor engleskog jezika) u našim školama i fakultetima. Postoje dve vrste problema koje treba rešavati u ovoj oblasti – problem nastavnog kadra i problem raspodele učenja određenih jezika.

Nastavnim planom i programom je predviđeno da deca u osnovnim školama uče dva strana jezika, jedan od prvog, a drugi od petog razreda osnovne škole. U tom životnom uzrastu deca i jesu najspremnija za usvajanje novih znanja, a posebno jezičkih veština. Ipak, da li učenje stranog jezika treba da u svim sredinama bude obavezno od prvog razreda osnovne škole, kada se često dešava da deca u tom dobu još ne poznaju dobro ni leksiku svog, maternjeg jezika, pa su im ne tako retko potrebna objašnjenja i za pojedine reči srpskog jezika? Da li početi učenje drugog stranog jezika od prvog razreda osnovne škole kada nastavnim planom i programom učenje latinice počinje tek u drugom razredu, pa se do tada učenje stranog jezika uglavnom oslanja na usmeno pamćenje, ili na pogrešno pisanje stranih reči, onako kako se čuju na srpskom, što je kasnije veoma teško ispraviti.

Povećano interesovanje za engleski jezik zahteva i veći broj profesora engleskog jezika, koji današnji filološki fakulteti teško mogu da isprate. Pošto škole u unutrašnjosti imaju problema da obezbede stručni kadar za strane jezike, problem se, kao i kod drugih predmeta, rešava nestručno zastupljenom nastavom, koja vodi do elementarnog nepoznavanja činjenica i pogrešnog učenja. Rešenje može

da bude samo u strogo kontrolisanom načinu primanja i školovanja studenata na postojećim i budućim visokoškolskim ustanovama filološke orijentacije.

Drugi problem u vezi sa učenjem stranih jezika u našim školama je neravnomerna zastupljenost i raspodela stranih jezika. Činjenica je da su drugi strani jezici uvedeni u osnovne škole, da je nekako obezbeđen stručni, ili delimično stručni kadar i da je prva generacija učenika koja radi po novom nastavnom planu i programu spremna da završi osnovnoškolsko obrazovanje i krene dalje. Zašto su u stvari ovi učenici učili dva strana jezika? Jer, učenici koji nastavljaju učenje u nekoj srednjoj stručnoj školi teško da će ikada biti u prilici da taj drugi strani jezik nastave da uče (osim u turističkim i sličnim školama, naravno). Situacija se još više komplikuje kod onih učenika koji će možda i odabrati strani jezik kao svoj budući poziv. Ovde upravo mislim na gimnazije, a uzeću kao primer užičku jer poznajem prilike u njoj, ima pravo da odluči koji će strani jezik učenici učiti kao drugim tokom školovanja. U užičkoj gimnaziji postoji praksa da se francuski jezik kao jedini drugi strani jezik uči samo na društvenom smeru, a ruski kao jedino strani jezik na prirodno-matematičkom. Tako učenik koji želi da uči francuski jezik kao drugi mora da ide na društveni smer, iako možda nema sklonosti ka društvenim predmetima.

Šta će sada raditi učenici koji su učili nemački ili italijanski kao drugi strani jezik u osnovnim školama?

Zato se pri planiranju predmeta stranog jezika na nivou države mora učiniti sve da se obezbedi kontinuitet učenja i bezbolan prelaz sa jednog nivoa učenja na drugi.

*autorka je profesorka užičke gimnazije

ПОМОЋ ЗА БОЛЕСНЕ ДРУГАРЕ

Светски дан ретких болести 28. фебруар први пут је обележен у Новом Саду на Тргу слободе, акцијом Удружења за борбу против ретких болести код деце „Живот“, Школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ и децом из новосадских вртића који су на овај начин подржали своје храбре, а болесне другаре. Новосађани су током акције куповали предмете које су направила деца из школе „Милан Петровић“, а малишани из ПУ „Радосно детињство“ дружили су се са клоновима Жељком Веселјком и Танџом Наранџом, Тањом Бањанин и члановима Ју групе и тиме показали да и они умеју да брину о својим вршњацима који су болесни. Градоначелник Игор Павличић и члан Градског већа задужен за здравство др Александар Кираљ обећали су да ће се обратити Фонду за здравствено осигурање, како би се лекови за ове тешке болести нашли на позитивној листи, пошто их сада родитељи месечно плаћају од 800 до 1.000 евра. Сви који желе да помогну Удружењу „Живот“ могу да пошаљу СМС са поруком „zivot“ и то за ВИП и Телеком мрежу на број 2131, а за Теленор поруку исте садржине треба послати на 5959.

8.000 НАСТАВНИКА НА БИРОУ ЧЕКА ПОСАО

„С дипломом Географског факултета радим у бутику више од осам сати дневно и сваког другог викенда имам слободан дан, а у току године две недеље одмора. И то за плату која не премашује 25.000 динара. Одмах би се мењао за сталан посао у школи, маштам о просечној плати од 38.000 динара, нерадном зимском, летњем, ускршњем, првомајском... свим плаћеним распустима и слободним викендима и празницима. И знам бар још десет дипломираних географа који раде непријављени у туристичким агенцијама, кухињама ресторана, обезбеђењу тржних центара“, прича тридесетогодишњи професор географије Д. М. званично незапослен.

У продавници обуће и кожне галантерије, у улози трговца, ципеле, чизме и торбе на снижењу нуди – професорка историје В. И. (32). Ради двократно од понедељка до петка, и једну смену сваке суботе за око 17.000 динара месечно. Не крије да би радије стајала за катедром, него пред инвентаром и муштеријама у радњи. Пошто у редовним школама нема места, како знају сналазе се и професорке немачког, једна родом из Панчева друга из Краљева. Повремено држе курсеве страних језика у неколико приватних школа за 500 динара по часу. Двоструко више наплаћују сат и по времена предавања ђацима у изнајмљеном стану који као цимерке деле у центру престонице. И тако састављају крај с крајем, и маштају да добију посао у основној или средњој школи.

За радно место у осмолеткама и средњим школама на основу степена образовања чека 7.956 учитеља и професора. Толико их је незапослених на евиденцији Националне службе за запошљавање.

У бази портала „Наставник на замени“ тренутно је пријављено 2.500 професора жељних да раде на замени, тврди Јован Блажић, оснивач сајта www.nastavniknazameni.com.

„Када се рекламирамо на „Фејсбуку“ дневно нам се пријави 250 људи. Судићи по томе, идеја о оснивању сајта је била добра, али не водимо евиденцију о успешности, односно не знамо да ли су предавачи остварили жељу да раде на замени. Дозволили смо да школе и наставници ступе у директан контакт и драго нам је ако је неко од тога имао користи“ - каже Блажић.

ПРЕДСТАВЉЕНО ОКО 300 ОБРАЗОВНИХ ПРОФИЛА

Седми Сајам образовања „Путокази“ који је одржан од 24-26. фебруара 2011. године у Новом Саду за та три дана понудио својим посетиоцима преглед понуде образовних институција из наше земље и иностранства. Као и ранијих година ова сајамска манифестација била је велика помоћ у избору будућег усмерења, нарочито ученицима завршних разреда основних и средњих школа. Уз око 50-ак државних и приватних средњих школа и високошколских установа који су представили око 300 образовних профила, и на овогодишњим „Путоказима“ своју образовну понуду изложили су и Министарство унутрашњих послова и Војска Србије, а свој рад представиле су и ђачке и студентске организације.

Новина овогодишњег Сајма образовања, поред тога што први пут ђаци и студенти нису плаћали улаз, била је и Лига средњошколских бендова, у којој се у организацији Школске управе у Новом Саду такмичило 16 састава из Јужнобачког и Сремског округа.

УЧИМО ЗАЈЕДНО

Радио 021 и приватна Основна школа „Мирослав Мика Антић“ покренули су новосадски школски форум под називом „Учимо заједно“, а на адреси <http://skola.021.rs/>. Овај интернет кутак намењен је размени мишљења, ставова, искуства и конструктивних идеја о бројним школским темама и проблемима са којима се сусрећу ђаци, родитељи и наставници, али и о животу ван школе и одрастању наше деце. Форум је zamiшљен као виртуелни простор за сусрет, размену идеја и дискусију између родитеља, наставника, психолога и педагога, управа школа и креатора политика основног образовања. Писаће се и истраживати на теме наставног градива, тешких лекција, слободног времена и ваннаставних активности, исхране школске деце, безбедности у школама, о васпитању и одрастању. Форум „Учимо заједно“ администрира стручни тим наставника и сарадника школе „Мика Антић“, уз консултације са надлежним службама и уз лични допринос свих заинтересованих родитеља и просветних радника који ће узети учешће у дискусијама. Новосадски школски форум покренут је с уверењем да ће отворена дискусија омогућити бољу информисаност јавности о питањима и изазовима са којима се сусрећу родитељи, наставници и ђаци, а којих је протеклих година све више. Отвореним разговором можемо да допринесемо препознавању узрока проблема и утврђивању предлога одрживих применљивих решења, што је пут ка унапређењу основног образовања у нашем граду. Управо зато вас позивамо да УЧИМО ЗАЈЕДНО!

УХАПШЕН ПРОФЕСОР ЗБОГ РАЊАВАЊА ДИРЕКТОРА

Јевти Јевтићу (61), професору физичког васпитања у Пољопривредно-ветеринарској школи у Рековцу, који је из пиштоља пуцао у директора школе Дарка Витића (43), 2. марта је у Вишем суду у Јагодини одређен притвор до 30 дана. Председник суда Драган Јанићијевић, који је био и истражни судија у овом случају, навео је да се Јевтић ставља на терет кривично дело убиства у покушају. Према његовим речима, Јевтић се бранио ћутањем, а 11. марта су саслушани сведоци тог догађаја. Јевтић је у понедељак 28. фебруара око 10 сати у просторијама Пољопривредно-ветеринарске школе у Рековцу испалио више хитаца из ватреног оружја у Витића и нанео му повреде због којих је оштећени хоспитализован у Клиничком центру у Крагујевцу. Витић се налази у Клиничком центру у Крагујевцу с две прострелне ране у пределу трбуха и доњег дела грудног коша. Његово здравствено стање окарактерисано је као тешко због повреда органа у трбушној дупљи. О мотивима пуцања у директора и даље полицијски и правосудни органи нерадо говоре, али у Рековцу знају да је Јевтић требало да иде у затвор на одслужење казне због блудне радње над 16-годишњом ученицом те школе, почињене 2007. године. Он је покушао да обљуби ученицу као васпитач дома ученика, када је увече ушао у собу шеснаестогодишњакиње и покушао да оствари интимни контакт с њом. Он је за то кривично дело у Вишем суду у Јагодини осуђен на 12 месеци затвора, али му је Апелациони суд у Крагујевцу казну смањено на осам месеци и пре рањавања директора Витића је добио позив за одслужење те казне. **Последња вест:** рањени директор је 21.03.2011. год. преминуо од последица рањавања.

ZARADE: UOBIČAJEN (JANUARSKI) PAD

- Otrežnjenje posle decembarske (i trinaeste) plate • Prosečna plata niža za 50 evra • Rekordni prihod u poslu sa naftom - 220.609 dinara
- Plate nominalno rase (za godinu dana) 13,8%, realno 2,3%

Januar je u odnosu na decembar doneo otrežnjenje, makar ono statistički iako su svi koji analitički prate kretanje plata očekivali pad zarada u tom mesecu. Tako je prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2011. godine, iznosila 47382 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u decembru 2010. godine, nominalno je manja za 13,8%, a realno je manja za 15,0%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2011. godine, iznosila je 34009 dinara što je čak 5.500 dinara manje od decembarskog proseka. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u decembru 2010. godine, nominalno je manja za 14,1%, a realno je manja za 15,3%. Pad plate, izražen u evrima je nešto manji, oko 13 odsto, tj, sa 372 na 323 evra (prema mesečnim prosecima kursa).

Povelika razlika mogla bi se pripisati bonusima koji su isplaćivani krajem godine u javnom sektoru, kao i tome što januar ima manje radnih dana (i nominalno kalendarski i realno koliko se radi), nego decembar.

Gledano po gradovima i opštinama, najviše zarađuju u Kostolcu - 73.850 dinara, a najmanje u niškoj Paliluli - 18.555 dinara. Pregled po delatnostima pokazuje da se i u Srbiji najviše isplati baviti se naftom i prirodnim gasom, jer su oni koji ih eksploatišu u januaru zaradili skoro neverovatnih - 220.609 dinara. Na suprotnom kraju su zaposleni u kinematografskoj, televizijskoj i muzičkoj produkciji. Za vredan rad u januaru primili su svega 7.752 dinara u proseku, tako da je jedan „naftaš“, od svog primanja mogao da angažuje čak 28 producenata.

Objašnjenje leži u činjenici da bez posla ostaju oni sa malim platom, a ne oni koji primaju velike zarade i tako raste prosek. Broj zaposlenih u velikim kompanijama je prilično stabilan i zarade su stabilne. Drastično je smanjen broj zaposlenih u privatnom sektoru sa malim primanjima. To što je prosek najveći u Kostolcu je zahvaljujući EPS. On vuče prosek i u Despotovcu, Lazarevcu i Obrenovcu. U rudarstvu su zarade bile oko 70.000 dinara, ali su sada delatnosti date detaljnije, pa se verovatno tako pojavio ovako veliki iznos među naftašima.

Po visini zarade, Kostolac prate Lazarevac - 67.928 dinara i Lajkovac - 65.592 dinara. Od niške Palilule za koji dinar su bolje zarade u Gadžinom Hanu - 18.728 dinara i Boljevcu 19.028 dinara.

Statistika i ovog puta potvrđuje raspolućenost Srbije. Prosečna zarada na severu zemlje je - 37.610 dinara, a na jugu - 29.181. Beogradski region je zaradio 42.059 dinara, a region Južne i Istočne Srbije - 28.504 dinara.

INFLACIJA

- Inflacija od 6% teško ostvariv cilj • Potrošačke cene od početka godine porasle za 2,9% • Inflacija u februaru 12,6 odsto

Indeks potrošačkih cena se definiše kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Cene ovih proizvoda i usluga u januaru 2011. godine u odnosu na decembar 2010. godine u proseku su više za 1,4%. Potrošačke cene u januaru 2011. godine, u odnosu na isti mesec 2010. godine povećane su za 11,2%.

Inflacija u Srbiji, merena indeksom potrošačkih cena, u februaru je bila 1,5 odsto, saopštio je Republički zavod za statistiku. Međugodišnja inflacija u februaru bila je 12,6 odsto, dok su od početka godine potrošačke cene porasle za 2,9 odsto.

Najveći rast cena u februaru zabeležen je kod hrane i bezalkoholnih pića, za 3,1 odsto, zatim u zdravstvu, 1,4 odsto, transportu, 0,9 odsto i hotelima i restoranima, 0,8 odsto, dok je zabeležen pad cena odeće i obuće za 1,4 odsto. Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale.

Gornja granica inflacije koju je zacrtala Narodna banka Srbije je teško ostvariva, ocenjuju analitičari „Kvartalnog monitora“. „U 2011. ulazimo sa visokom inflacijom od 11,2 odsto, uz nepovoljne međunarodne trendove rasta cena hrane i energije, gornja granica cilja NBS od šest odsto teško ostvariva“, kaže se u njihovom saopštenju i dodaje se da bi „ispunjenje nerealnih i kratkovidnih zahteva za povećanje plata u javnom sektoru, i posledično penzija, kroz rast javne potrošnje izvršilo dodatni pritisak na inflaciju i otežalo srednjoročno prilagodavanje“.

	Prosečne zarade			Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	RSD	Nominalni indeksi		RSD	Nominalni indeksi	
	I 2011	I 2011 XII 2010	I 2011 I 2010	I 2011	I 2011 XII 2010	I 2011 I 2010
Republika Srbija	47382	86,2	113,8	34009	85,9	113,6
Srbija - Sever	52504	84,2	112,4	37610	83,8	112,2
Beogradski region	58697	84,6	112,5	42059	84,1	112,6
Region Vojvodine	45670	83,6	112,0	32701	83,2	111,3
Srbija - Jug	40515	89,6	115,7	29181	89,4	115,7
Region Šumadije i Zap. Srbije	39512	88,6	113,3	28504	88,4	113,3
Region Južne i Istočne Srbije	41745	90,6	118,5	30012	90,6	118,6
Region Kosovo i Metohija	...	...	...	...	...	...
Grad Beograd	58697	84,6	112,5	42059	84,1	112,6
Grad Novi Sad	52808	81,4	112,4	37892	81,2	112,6
Grad Niš	40767	85,9	121,4	29307	85,7	121,4
Grad Kragujevac	41927	84,4	111,1	30154	84,2	111,3

Prosečne zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, po delatnostima

	Zarade	Zarade bez poreza i doprinosa
	I 2011	I 2011
Ukupno	47382	34009
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	36448	26220
Rudarstvo	104264	74080
Prerađivačka industrija	39582	28559
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	112714	79683
Snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama	43608	31168
Građevinarstvo	43156	30840
Trgovina na veliko i malo i popravka motornih vozila	37723	27327
Saobraćaj i skladištenje	55361	40167
Usluge smeštaja i ishrane	27046	19707
Informisanje i komunikacije	64283	45743
Finansijske delatnosti i delatnost osiguranja	78577	56390
Poslovanje nekretninama	54943	39547
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	35956	25803
Državna uprava i obavezno socijalno osiguranje	62008	44204
Obrazovanje	50024	35808
Zdravstvena i socijalna zaštita	36961	26428
Umetnost; zabava i rekreacija	44889	32239
Ostale uslužne delatnosti	29095	21186

Period januar 2011. - januar 2010.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2011. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u januaru 2010. godine, nominalno je veća za 13,8%, a realno je veća za 2,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u januaru 2011. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u januaru 2010. godine, nominalno je veća za 13,6%, a realno je veća za 2,2%.

	Nominalni indeksi zarada			Nominalni indeksi zarada bez poreza i doprinosa		
	I 2011 XII 2010	I 2011 I 2010	I 2011 Ø 2010	I 2011 XII 2010	I 2011 I 2010	I 2011 Ø 2010
Republika Srbija	86,2	113,8	99,9	85,9	113,6	99,6
Srbija - Sever	84,2	112,4	98,9	83,8	112,2	98,6
Beogradski region	84,6	112,5	99,2	84,1	112,6	99,0
Region Vojvodine	83,6	112,0	98,2	83,2	111,3	97,9
Srbija - Jug	89,6	115,7	101,2	89,4	115,7	100,9
Region Šumadije i Zapadne Srbije	88,6	113,3	99,8	88,4	113,3	99,5
Region Južne i Istočne Srbije	90,6	118,5	102,8	90,6	118,6	102,6
Region Kosovo i Metohija	...	...	...	...	...	...
	Realni indeksi zarada			Realni indeksi zarada bez poreza i doprinosa		
Republika Srbija	85,0	102,3	94,0	84,7	102,2	93,7

МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ КАО ДЕО ПРАВНОГ ПОРЕТКА

ПИТАЊЕ: У каквом су односу међународне конвенције и домаће законодавство?

ОДГОВОР: Потврђени међународни уговори и опште прихваћена правила међународног права део су правног поретка Републике Србије и директно се примењују на односе са чланицама – потписницама Конвенције.

Из образложења: Према одредбама чл. 194. Устава Републике Србије који регулише уставност и законитост односно хијерархију домаћих и међународних општих правних аката предвиђено је да правни поредак Републике Србије јединствен. Устав је највиши правни акт Републике Србије, а сви закони и други општи акти донети у Републици морају бити сагласни са Уставом. Ставом 4. истог члана предвиђено је да су потврђени међународни уговори, и општеприхваћена правила међународног права део правног поретка Републике Србије и да исти не смеју бити у супротности са Уставом.

Република Србија је потписница Конвенције о признању и извршењу иностраних арбитражних одлука од 10. јула 1958. године – Њујоршка конвенција уз „резерву реципроцитета“, Велика Британија као земља у којој је седиште Арбитраже која је одлуку донела, такође потписница наведене Конвенције. Њујоршка Конвенција из 1958. године, сходно изнетим уставним одредбама саставни је до правног система земље и директно се примењује на односе са чланицама – потписницама Конвенције.

(Из решења Вишег грађовинског суда, Паж. 987/09 од 25. децембра 2008)

ПИТАЊЕ: Да ли се с наставником верске наставе у основној и средњој школи радни однос заснива на одређено или неодређено време?

ОДГОВОР: Радни однос у основној и средњој школи заснива се по правилу на неодређено време. Радни однос на одређено време у таквим установама заснива се само у случајевима који су утврђени у члану 132. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09). То важи и за наставника верске наставе – и за обављање посла наставника верске наставе радни однос се заснива на неодређено време, а на одређено време – само у случају да се на конкурс не пријави лице које испуњава услове за заснивање радног односа на неодређено време.

У овом броју нашег часописа објављено је мишљење Министарства просвете (бр. 6-00-00109/2009-12/1 од 4. марта 2010) које се знатно разликује од нашег одговора. Међутим, из анализе поменутог мишљења и одредаба Закона о основама система образовања и васпитања следи недвосмислен закључак да је ово мишљење Министарства у колизији са законским одредбама.

Мишљење Министарства почиње нетачном констатацијом да је Закон о основама система образовања и васпитања увео могућност да се с наставником верске наставе радни однос заснује на неодређено време. Да није реч ни о каквом пукој могућности него о правилу, лако се може закључити из одредбе члана 132. став 1. тачка 4) тог закона, из које недвосмислено следи закључак да се с наставником верске наставе радни однос на одређено време заснива само онда када се на конкурс није пријавио ниједан кандидат кој испуњава све услове за заснивање радног односа на неодређено време.

Мишљење Министарства, даље, школе обавезује на обустављање конкурса за пријем у радни однос на неодређено време наставника верске наставе, позивајући се на потребу да се у вези с пријемом у радни однос наставника верске наставе низ питања детаљније регулише и разјасни, при чему на одређена питања треба да одговори Комисија за верску наставу. Закон о основама система образовања и васпитања је, међутим, сасвим јасан и одређен у погледу пријема у радни однос на неодређено време наставника верске наставе и никаквим подзаконским актом или мишљењем не може се изменити смисао његових одредаба, а он се, у овом случају, налази у правилу да наставник верске наставе радни однос заснива на неодређено време, а на одређено време – само изузетно, у наведеном, законом прописаном случају.

По нашем мишљењу, Министарство покушава да спречи пријем у радни однос на неодређено време наставника верске наставе из следећег разлога: ако наставници верске наставе буду примани у радни однос на неодређено време, они могу остати нераспоређени и остваривати праа као запослени за чијим радом је престала потреба (члан 137, став 3. Закона о основама система образовања и васпитања), што Министарству ствара финансијске и друге обавезе. Вероватноћа да наставници верске наставе остану нераспоређени већа је него код осталих запослених јер они изводе наставу из предмета за који се ученици не опредељују трајно, тако да број наставника верске наставе може да се мења значајно из године у годину. Овде је, у ствари, реч о томе да Министарство жели да „креативним“ тумачењем закона, избегне обавезе које би имало према наставницима верске наставе који су остали нераспоређени, при чему нарочито имамо у виду обавезу исплате отпремнина. Невоља је у томе што се та уштеда покушава остварити заобилажењем правог смисла одредаба Закона о основама система образовања и васпитања.

ПИТАЊЕ: Да ли и директор школе има право да се изјашњава о кандидатима за директора школе, у поступку прибављања мишљења наставничког већа?

ОДГОВОР: Сматрамо да директор нема право да се изјашњава о кандидатима за директора школе у поступку прибављања мишљења наставничког већа, односно да нема право да својим гласом учествује у формирању тог мишљења. За такав став наводимо следеће разлоге:

Према одредби члана 62. став 3. тачка 12) Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, број 72/09), директор је надлежан, између осталог, за сазивање и руковођење седницама наставничког већа, али нема право да одлучује, то јест да својим гласом учествује у доношењу одлука тог стручног органа.

Тачно је да се мишљење наставничког већа о кандидатима за директора прибавља на посебној седници тог органа, којој имају право да присуствују сви запослени у школи, али то не укида забрану директоровог одлучивања, али она није ограничена на редовне седнице наставничког већа, пошто то законодавац нигде није прописао.

Акт којим се изражава мишљење наставничког већа по својој скупштини јесте одлука – одлука о давању мишљења (а директор нема право да одлучује, односно да учествује у формирању одлука наставничког већа).

Директор јесте у радном односу у школи, али законодавац његов положај посебно регулише – не у поглављу о запосленима у установи него у поглављу о органима установе.

Међутим, треба истаћи, да, према нашим информацијама, Министарство просвете има супротан став од нашег, о чему школа треба да води рачуна.

ПИТАЊЕ: За колико процената се увећава дневница за службени пут у земљи на дане празника?

ОДГОВОР: Према члану 144. Закона о раду (даље: Закон), запослени који одсуствује на дан празника који је по закону нерадни дан има право на накнаду зараде која се утврђује у складу са законом. Према члану 108. Закона, запослени који ради на дан празника који је по закону утврђен као нерадни дан има право на увећану зараду за рад на дан празника у висини 110% од основне зараде.

У случају када послодавац упути запосленог на службено путовање на дан празника који је по закону нерадни дан, запослени по том основу има право на:

- дневницу за службено путовање у висини утврђеној законом и општим актом послодавца, односно уговором о раду;
- зараду за тај дан у висини која је утврђена општим актом и уговором о раду за послове које запослени обавља – 100% зараде за тај дан и
- увећану зараду за рад на дан празника у висини од 110% од основне зараде.

Према томе, ако послодавац упути на службено путовање запосленог на дан празника који је по закону нерадни дан, сматра се да је запослени радио на дан празника и запосленом се по том основу не увећава дневница за службено путовање већ му се исплаћује у износу утврђеном општим актом послодавца, а увећава се зарада за рад на дан празника за 110%, сходно члану 108. закона. То значи, да запосленом за службено путовање на дан празника, поред дневнице припада дневни износ зараде за тај дан од 210%.

ПИТАЊЕ: Шта је то оправдан разлог за отказивање уговора о раду?

ОДГОВОР: Оправдан разлог за отказивање уговора о раду због престанка потребе за радом запосленог представља само стварно смањење обима посла код послодавца. То значи да се уговор о раду по овом основу не може отказати ако су послови запосленог само преименовани и на тај начин само формално укинута па је, након отказивања уговора о раду запосленом који је на њима пре тога радио, на суштински исте али преименоване послове примљен други запослени.

Из образложења: Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог, а тужени му је отказао уговор о раду по основу престанка потребе за његовим радом.

Нижестепени судови су правилно применили материјално право када су усвојили захтев тужиоца за поништај оспорене одлуке туженог о отказу уговора о раду, с обзиром на то да за престанак радног односа тужиоцу по основу члана 179. став 1. тачка 9) Закона о раду нису били испуњени прописани законски услови. Технолошке, економске или организационе промене морају имати објективну структуру вредност да би се отказ због престанка потребе за радом запосленог могао сматрати оправданим. Због тога се околност да послови које је обављао тужилац нису укинута, већ су преименовани формалним укидањем одредаба општег акта туженог којима су били утврђени послови које је обављао код туженог и њихово другачије именовање и систематизовање, уз распоређивање другог запосленог (чији су послови остали без извршиоца) на тако преименоване, суштински исте послове и по оцени Врховног касационог суда не може се сматрати оправданим разлогом за престанак радног односа тужиоца по основу из члана 179. став 1. тачка 9) Закона о раду.

(Пресуда Врховног касационог суда, Рев. II 574/10 од 18. фебруара 2010)

STUDIRANJE SNIŽAVA KRVNI PRITISAK

Studiranje, posebno ono koje zahteva duži vremenski period, uprkos stresu zbog ispita, pozitivno utiče na zdravlje ljudi, jer reguliše krvni pritisak i time sprečava bolesti poput srčanog i moždanog udara ili otkazivanja rada bubrega, rezultat je nedavnog istraživanja. Studija, objavljena u časopisu BMC Public Health, pokazala je i da je ta veza izraženija kod žena nego kod muškaraca. Naučnici su analizirali podatke prikupljene tokom 30 godina od blizu 4.000 ljudi, podeljenih u tri kategorije: oni sa niskim stepenom obrazovanja (12 godina ili manje), sa srednjim (13 do 16 godina) i visokim stepenom obrazovanja (17 i više godina). Zatim su izračunali prosečni sistolički krvni pritisak za taj period. Žene sa niskim stepenom obrazovanja imale su za 3,26 mmHg viši krvni pritisak od onih sa višim stepenom obrazovanja, dok je kod muškaraca ta razlika iznosila 2,26 mmHg. I kada su i drugi faktori, kao što je pušenje, lekovi za hipertenziju i konzumiranje alkohola, uzimani u obzir, efekat veze između obrazovanja i krvnog pritiska i dalje je bila očigledan, premda na mnogo nižem nivou. Pokazalo se da osobe koje provedu kraće vreme u klupi obično obavljaju stresnije poslove koji se povezuju sa povišenim krvnim pritiskom. „Manje obrazovane žene su sklonije depresiji, imaju veće šanse da budu samohrane majke i žive ispod praga siromaštva“, kazao je u izjavi za BBC vođa istraživanja, profesor Erik Louks (Eric Loucks) sa Univerziteta Braun.

STUDENTKINJE SAJBERKRIMINALKE

Zanosna ruska studentkinja Kristina Svečinskaja proglašena je za najseksepilniju hakerku nakon što je istraga u SAD pokazala da je upletena u sajberkriminal i elektronske prevare. Brineta stara 21 godinu optužena je da je pomoću lažnih pasoša otvarala račune u bankama na koje je prebacivala novac opljačkanih zahvaljujući virusu „Zeus-Trojan“, zbog čega joj prethodi 40 godina zatvora. Tužilaštvo SAD i FBI izdali su saopštenje o tome da su raskrinkali mrežu čiji su pripadnici osumnjičeni da su „olakšali“ američke, britanske i druge banke širom sveta za oko 35 miliona dolara, pošto su uspeali da provale u račune privatnih lica i kompanija pomoću specijalnog programa. Većina aktera su mladi ljudi iz Rusije i zemalja Zajednice nezavisnih država, starosti između 20 i 26 godina, a u SAD su stigli sa studentskim vizama. Pri tom, vlasti još nisu uhvatile pet osoba sa spiska optuženih. Pored Kristine Svečinskaje pažnju medija privukla je i plavuša Kristina Izvekova (22), koja je tako postala „junakinja“ američkih listova kao jedna od „ruskih lepotica, koje se bave špijunažom i elektronskim prevarama“. Plavočka Svečinskaja je uplakana izašla na davanje iskaza pred sudom u Njujorku. Policija pretpostavlja da je devojku zavrbovala banda sajberkriminalaca, koji su pomoću virusa „Zeus-Trojan“ upadali u sisteme banaka, kralji brojeve tekućih računa, korisnička imena, lozinke i pin kodove. Ukradeni novac je prebacivan na stotine lažnih bankarskih računa u vlasništvu „kurirki“, među kojima su bile i dve Kristine. Za svoje usluge „kurirke“ su dobijale odsto profita. Svečinskaja je otvorila barem pet računa pod vlastitim imenom, a ostale pod lažnim imenima Anastasija Opokina i Svetlana Makarova. Na te račune bilo je uplaćeno više od 35.000 dolara, od čega je oko 11.000 dolara potom podignuto.

TELO ZA KOMUNIKACIJU SA VANZEMALJCIMA

Grupa naučnika iz Britanskog kraljevskog društva (BKD) založila se za osnivanje internacionalnog tela za poslove sa vanzemaljskim civilizacijama. Nezadovoljni saradnjom svetskih vlada, profesor Džon Zarnecki i dr Martin Dominik, u uvodnom delu dokumenta koji je pripremio BKD, pišu da „edostatak saradnje može da se nadomesti stvaranjem internacionalnog okvira istinskim globalnim naporima, kojima će rukovoditi telo koje je međunarodno politički legitimno“. Oni predlažu da Ujedinjene nacije, koje već imaju Komitet za mirnodopsko korišćenje svemira, osnuju poseban komitet, koji bi bio nadležan u slučaju da nas kontaktiraju vanzemaljci - nešto poput nacionalnih ministarstava za spoljne poslove, ali sa svemirom.

SVAKI DRUGI STUDENT PATI OD BOLOVA ZBOG RAČUNARA

Sve više mladih ima problema sa bolovima u leđima, vratu i ramenima zbog dugotrajnog boravka za računarima, pre svega prenosivim, pokazali su rezultati istraživanja grupe naučnika s Univerziteta u Bostonu. To se dešava budući da, kako su istakli naučnici, sve više dece odrasta pred ekranom računara. Istraživačije pokazalo da više od 50 odsto studenata već pati od bolova vezanih za korišćenje računara, preneli su francuski mediji. Svaki sedmi student je izjavio da bolove oseća već nakon samo sat vremena provedenog ispred računara. Glavnih uzrok tih bolova je, kako smatraju stručnjaci, to što korisnici računara, pre svega prenosivih, ne zauzimaju pravilan položaj tokom rada na računaru. Istraživači savetuju da se za rad više koriste miševi nego sistem „tačped“ za upravljanje računarom prstima koji može dovesti do pritiska u ruci i ručnom zglobu. Oni ističu i da miš treba da bude postavljen u visini lakta, ne predaleko od računara, kao i da su ekrani računara često postavljeni prenisko, zbog čega osoba mora da se naginje napred, što može izazvati bolove u leđima i vratu. Zato je, kako preporučuju naučnici, važno tokom dana povremeno protegnuti vrat i zglobove. Naučnici su, međutim, naveli i da ljudi koji se bave nekom fizičkom aktivnošću manje imaju problema sa bolovima vezanim za korišćenje računara od onih koji su manje fizički aktivni.

UČIONICA UTIČE NA MENTALNO ZDRAVLJE DECE

Učionica vašeg deteta može da utiče na njegovo mentalno zdravlje. Nova studija pokazuje da deca koja uče u učionicama sa neadekvatnim materijalnim resursima i sa nastavnicima koji smatraju da ih kolege ne poštuju, izloženi su mogućnošću razvoja problema mentalnog zdravlja u odnosu na druge učenike. „Mislim da roditelji mnogo brinu o mentalnom zdravlju svoje dece - njihovom emocionalnom blagostanju - ali mi, kao društvo, nemamo tendenciju da se fokusiramo na to kao važan obrazovni rezultat onoliko koliko o tome govorimo“, ističe Melissa A. Milkie, profesor sociologije na „University of Maryland“. Milkie kaže da ova studija pokazuje da škola i nastavnici imaju uticaj na mentalno zdravlje deteta, a samim tim, to može biti bolji barometer nego akademski rezultati.

Istraživači su se oslonili na reprezentativni uzorak od oko 10.700 đaka prvaka, čiji su roditelji i nastavnici su bili intervjuisani. Analizirali su kako okruženje učionice utiče na četiri komponente mentalnog zdravlja: učenje (pažnju), eksterne probleme (tuče), interpersonalno ponašanje (formiranje prijateljstva) i lične probleme (anksioznost i tuga). Pod „materijalnim“ resursima podrazumevala su se sredstva od papira i olovke do muzičkih instrumenata i slika. „Biti u učionici sa nedostatkom sredstava može negativno uticati na mentalno zdravlje dece, jer su deca frustrirana i demoralizovana takvim okruženjem“, rekla je Milkie. „Nastavnici takođe mogu biti obehtrabreni činjenicom da im za adekvatno predavanje nedostaju ključni elementi“. Istraživači kažu da nastavnici koji ne osećaju poštovano od njihovih kolega su verovatno pod stresom. „Za nastavnike je važno da dobiju podršku i ohrabrenje koje im je potrebno od kolega, uključujući i direktora, da bi bili u stanju da stvore klimu u učionici koja pomaže deci da napreduju“, rekla je Milkie. „Ako su nastavnici pod stresom jer ne dobijaju ono što im je potrebno od svojih kolega, stres se može preneti na decu“.

STARIJI BRAT KRIV ZA AGRESIVNOST

Deca koja imaju starijebraću češće su agresivnija od dece koja imaju starije sestre, pokazalo je nedavno sprovedeno istraživanje Kalifornijskog univerziteta. Istraživanje je obuhvatilo 451 par braće i sestara, uzrasta od devet do 18 godina. Naučnici su prikupili podatke o eventualnom agresivnom ponašanju dece, a njihove roditelje ispitali su o finansijskom stanju u porodici. Takođe su procenili mogućnost negativnog odnosa roditelja prema deci za vreme porodičnih konflikata.

